

A sportolók kettős karrierjéről szóló Európai Unió's iránymutatások

Brüsszel, 2012. november 16.

A sportolók kettős karrierjéről szóló Európai Unió irányelvek

**Ajánlott módszerek az élsportolók kettős
karrierjének támogatásáról**

**Elfogadta az EU Oktatás és Képzés a Sportban Szakcsoportja
a 2012 szeptember 28-án tartott poznaí gyűlésén**

Tartalomjegyzék

Brüsszel, 2012 november 16	1
1. Bevezető	3
1. 1. Bevezető	3
1. 2. A kettős karriernek uniós irányelveinek célja.....	3
1. 3. A kettős karrierrel kapcsolatos kihívások	4
1. 4. Az EU-s irányelvek hozzáadott értéke.....	5
1. 5. A sportolók karrierjének idővonala	6
1. 6. A kettős karrier előnyei	7
2. Szakpolitikai területek	8
2. 1. Országos szinten szükség van egy ágazatközi, tárcaközi megközelítésre	8
2. 2. Sport	10
2. 2. 1. Sportszervezetek	10
2. 2. 2. Sportakadémiák és nagy teljesítményű képzési központok	12
2. 2. 3. Az élcsapatok edzői és más tagjai.....	13
2. 2. 4. Támogató szolgáltatások.....	15
2. 3. Oktatás.....	18
2. 3. 1. Iskolai oktatás	18
2. 3. 2. Szakoktatás és szakképzés	20
2. 3. 3. Felsőoktatás.....	21
2. 3. 4. Távoktatás	23
2. 4. Foglalkoztatás.....	24
2. 4. 1. Munka és sport kombinációja	24
2. 4. 2. A sportkarrierre történő átmenet.....	25
2. 4. 3. Szociális párbeszéd	27
2. 5. Egészség	29
2. 5. 1. Pszichológiai támogatás.....	29
2. 5. 2. Egészségügyi támogatás	29
2. 5. 3. Megelőzési programok.....	30
2. 6. Pénzügyi ösztönzések a sportolók számára	31
2. 6. 1. Ösztöndíjak	31
2. 6. 2. Más pénzügyi támogatás	32
2. 6. 3. Társadalombiztosítási, egészségügyi és nyugdíjalapok	33
3. A kettős karriernek európai dimenziója a sportban	35
3. 1. Külföldi képzés és tanulás	35
3. 2. Tananyagfejlesztés uniós szinten.....	36
3. 3. Minőségi keretmunka	37
4. Terjesztés, nyomon követés és értékelés	38
4. 1. Köztudat.....	38
4. 2. Kettős karrierhálózatok.....	39
4. 3. Kutatás, nyomon követés és kiértékelés	40
CSATOLMÁNYOK: Szakértők jegyzéke	1

1. Bevezető

1. 1. Bevezető

A sportolók gyakran olyan nehézségekbe ütköznek, hogy sportkarrierjüket oktatással vagy munkával kell kombinálniuk. A cél az, hogy ők a sport legmagasabb szintjén sikeresek legyenek, ami intenzív edzéseket és versenyeket követel itthon és külföldön, ez azonban nehezen egyeztethető össze az oktatási rendszer és a munkaerőpiac kihívásaival és korlátozásaival. Nemcsak magas szintű motiváció, elkötelezettség, rugalmasság és felelősség szükséges a sportolók részéről, hanem speciális intézkedésekre is szükség van, hogy elkerüljék azt a helyzetet, amikor a tehetséges¹ és az elit² sportolók kénytelenek választani az oktatás és a sport vagy a munka és a sport között. Az ilyen kettős karrierintézkedések előnyösek lehetnek a sportolók sportolói pályafutásában, azaz megengednék az oktatást vagy a munkát, elősegítenék a sportkarrier után egy új karrier elérését, valamint védelmeznék és biztosítanák a sportolók helyzetét.

A tagállamok többségében és a sportokban a kettős karrier megállapodások viszonylag új keletűek. Ezeken a megállapodásokon már egy ideje dolgoznak néhány tagállamban, de néha hiányzik a sportrendszer és/vagy az oktatási ágazat, illetve a munkaerőpiac közötti szilárd megállapodás. Továbbá hiányozhat a jogszabályi keret, illetve a fenntartható kormányzati politika is. Az útmutató hasznos lehet azoknak a feltételeknek fejlesztésében és javításában, melyek szükségesek a fenntartható kettős karrier programokban ahhoz, hogy a tehetséges és élsportolók számára egész Európában lehetővé tegyék a személyre szabott intézkedéseket, a tanuló-sportolók vagy alkalmazott-sportolók szerepében.

1. 2. A kettős karriernek uniós irányelveinek célja

Ezen iránymutatások címzettjei elsősorban a tagállamok döntéshozói azzal a céllal, hogy inspirálódjanak a cselekvés-orientált nemzeti kettős karrier iránymutatásainak megalkotásánál és elfogadásánál, és hogy országos szinten felhívják a figyelmet a kettős karrier koncepciójára. Az irányelvek megalkotói arra törekednek, hogy érzékennyé tegyék a kormányokat, sportirányító szervezeteket, oktatási intézményeket és a munkaadókat, hogy a sportolók kettős karrierjének megteremtsék a megfelelő környezetet, beleértve a megfelelő jogi és pénzügyi keretet és a személyre szabott megközelítést, illetve a sportok közötti különbségek tiszteletben tartását. Ezeket az irányelveket nem azért dolgozták ki, hogy kötelező eszközök legyenek, viszont tiszteletben tartják a kompetenciák és hagyományok sokszínűségét a tagállamokban, a különböző irányelvek területén.

Az irányelveknek hozzá kell járulni az ezen a téren már bevált gyakorlatok, tanulási tapasztalok cseréjéhez és terjesztéséhez. Az iránymutatások egy lehetséges keretre is utalnak a nemzetközi

¹ A tehetséges sportoló olyan sportoló, aki szerződéses viszonyban áll egy sportszervezettel, és aki rendelkezik azzal a potenciállal, hogy elit élsportolói karrierje legyen.

² Az elit sportoló olyan sportoló, aki szerződéses viszonyban áll egy sportmunkaadóval vagy egy sportszervezettel, és aki egy sportszervezet által elismert élsportolói státusszal rendelkezik.

intézkedések szintjén, és felhívják az Európai Uniót, hogy kiegészítő intézkedéseket kezdeményezzen a sportolók mobilitása és azon speciális igények miatt, melyek bizonyos sportágakban és a kisebb tagállamokban merülnek fel. Az EU-nak ezt annak érdekében kell megtennie, hogy könnyítse a kettős karrier megállapodásokat külföldön. A sportolók kettős karrierjének hirdeteése több európai 2020-as stratégiának is megfelel (a korai iskolaelhagyás megelőzése, több végzős a felsőoktatásban, magasabb foglalkoztathatóság), és hatékonyabbá teszi a sportpolitikát úgy, hogy tehetséges és élsportolókat a sportrendszerben tart.

1. 3. A kettős karrierekkel kapcsolatos kihívások

A kettős karrier megállapodásainak sikere gyakran függ egy szervezet vagy egy intézet kulcsfontosságú pozícióban lévő személyének jóakarától, holott valójában általános, tartós pénzügyi és jogi konstrukciókra lenne szükség. Az a növekvő tendencia, hogy a sportolók rendszeresen külföldön edzenek és / vagy versenyeznek, még bonyolultabbá teszi a tanulással való kombinációt. Az egyénre szabott oktatásban vagy távoktatásban nagyok az elvárások, míg a munkaerőpiacon az extra „szabadsággal” van a probléma. Jelentések szerint a sportolók hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon szereplő más munkavállalókkal szemben. A vállalkozások úgy vélik, hogy a sportolóknak nehéz alkalmazkodni a változó foglalkoztatási igények miatt. A kormányok, különböző szervezetek és a sportolók is felhívták a figyelmet ezekre a kihívásokra, valamint aggodalmukat fejezték ki az oktatás minősége illetve azon támogató szolgáltatások miatt, melyben Európa fiatal élsportolói részt vesznek. A fő kihívások:

- A fiatal sportolók fejlődésének védelme, legfőképpen a korai specializálódást igénylő sportokban résztvevő gyerekeknél vagy a szakmai oktatásban és képzésben résztvevő fiataloknál és a fogyatékkal élő sportolóknál;
- A sportedzések és a tanulás közötti egyensúly, illetve később a sportedzések és a munkavállalás közötti egyensúly;
- A sportolók sportkarrierjének végső szakasza, beleértve azokat a sportolókat is, akik a rendszert a vártnál hamarabb hagyják el.

Számos olyan leírás és rendelet létezik, melyek az Európai Unióban lévő tehetséges és élsportolókra vonatkoznak, de a legtöbbjük hiányos vagy a hangsúlyt csak néhány szempontra helyezi. Néhány tagállam jogszabályokat határozott meg, ideértve az olyan előírásokat, melyek szükségesek a képzési központok működtetéséhez. Az oktatási, szociális törvények vagy professzionális sportok esetében a képzési időt (főleg a korai specializálódást igénylő sportoknál) kollektív szerződések korlátozzák, vagy annak alapján az állam által kibocsátott hatósági iránymutatások és / vagy a sportmozgalmak.

Jó gyakorlati példák

Franciaországban minden regionális képzőközpontnak alá kell írnia egy általános megállapodást egy olyan oktatási intézménnyel, ahol a sportolók tudományos oktatásban vehetnek részt. A megállapodás célja, hogy megkönnyítse a sportolók időbeosztását, hogy a versenyek ideje alatt biztosítsa a személyre szabott vizsgaidőpont megtervezését, és lehetővé tegye a magánórákat is. A labdarúgás területén az UEFA Klublicenc Rendszere arra kéri a klubokat, hogy biztosítsák a kötelező iskolai oktatás lehetőségét minden olyan ifjúsági játékos számára, aki részt vesz a

*fiatalok fejlesztési programjában, az országos törvény szerint, és ne akadályozzák meg a nem-labdarúgó oktatás folytatását (kiegészítő iskolai oktatás vagy foglalkozás).*³

1. 4 Az EU irányelvek hozzáadott értéke

Az elmúlt években, a nem-kormányzati és kormányzati sport, és az oktatás szereplői is már külön figyelmet szenteltek ezeknek a kihívásoknak, és többször felszólították az Európai Bizottságot, hogy lépjen fel uniós szinten annak érdekében, hogy megkönnyítse a kettős karrier programok bevezetését és végrehajtását. Ez segíti az európai sportolókat, hogy jól teljesítsenek, és nemzetközi szinten versenyezzenek más nagy sport-nemzetek sportolóival, és csökkenti azon sok, tehetséges sportoló számát, akik kikerülnek a sportból. Ugyanilyen fontos, hogy az európai munkaerőpiacon szükség van a magasan képzett munkavállalókra (Európa 2020 stratégia). Az élsportolóknak aktív sportkarrierjük után, kiegyensúlyozott, egészséges sportkarrierjük és jó hírnevüknek kellene lennie, hogy se a tehetség, se a befektetés ne vesszen kárba. Az oktatásba és munkaerőpiacra történő reintegráció nagy jelentőséggel bír. Sőt, egy kiegyensúlyozott kettős karrier segíti a sportolók társadalom értékteremtéséhez történő hozzájárulásának maximalizálását, a sportolók azon képességeire alapozva, melyeket pályájuk során fejlesztettek ki, és ezt úgy lehet tekinteni, hogy a sportolók jó példaképek lesznek a társadalomban⁴. A kettős karrier programok tervezésének meg kellene felelnie a sportolók egyéni igényeinek, figyelembe véve életkorukat, a sport specializálódást, a karriert és a pénzügyi helyzetet, a sportolók pedig ahogy a karrierjükön keresztül haladnak növekvő felelősséget vállalnak.

Két EU által finanszírozott vizsgálat⁵ következtetései: a kettős karrier projektek eredményei, melyeket a 2009-es előkészítő intézkedés kerete által a sport területén támogattak, és a szakértői találkozók a tagállamokkal arra készítették az Európai Bizottságot, hogy a 2011. januárjában kiadott, sportról szóló közleményében a kettős karrierre vonatkozóan iránymutatások kidolgozását javasolja. Az uniós sportra vonatkozó 2011-2014-es munkatervében a Tanács úgy határozott, hogy prioritásként az ilyen iránymutatások fejlesztését kezeli.

Az irányelvek a tagállamokban vizsgált kettős karrierre vonatkozó elméletek, kutatások, gyakorlati tapasztalatok és sportszervezetek által megfogalmazott javaslatok és iránymutatások alapján jöttek létre⁶. A dokumentum célja azonban nem a téma átfogó tudományos felülvizsgálata. Az iránymutatások széles körű felhasználók számára jöttek létre. A vonatkozó hivatkozások használata és a speciális terminológia éppen ezért minimális.

³ Szigorúan szólva, az UEFA Klublicenc Rendszere csak olyan labdarúgó klubokra vonatkozik, melyek európai versenyeken részt vesznek, viszont az országos szövetségek követik az európai példát, és hasonló követelményeket kérnek az országos licenc rendszerben is.

⁴ A sportolók kettős karrierjét sokszor az énekesek, táncosok vagy más művészek „kettős karrierjéhez” hasonlítják. Ezekhez a foglalkozásokhoz viszonyítva a sportolók egyedi kihívásokkal néznek szembe az élsport magas versenyszintje, a viszonylag rövid ideig tartó élsportolói lehetőség és annak széles nemzetközi méretei miatt.

⁵ A fiatal sportolók tanításán végzett tanulmány, PMP/Loughborough Egyetem (2004); Fiatal Sportolók képzése Európában, INEUM Consulting/Taj (2008).

⁶ Például, a “Kettős Karriertervezés az EU-ban” iránymutató (EOC EU Office, “Athletes-To-Business”, Március 2011).

Minden irányelvet úgy dolgoztak ki, hogy érvényesek legyenek minden sportolóra - férfiakra, nőkre, fiúkra, lányokra, és a fogyatékkal élő sportolókra egyaránt. A tendencia továbbra is az, hogy bizonyos sportágakban a férfisportolókat előnyben részesítik, és diszkriminálják a fogyatékkal élő sportolókat az ép sportolókkal szemben; ez különösen a kormányok és a sportszervezetek támogatási politikájában⁷ érhető tetten. Jelentős előrelépés lenne a sportban általában, és különösképpen a fogyatékkal élők esetében, ha minden sportolóra egyformán alkalmaznák a kettős karriert támogató intézkedéseket. Ez összhangban lenne azzal a befogadó megközelítés elvvel, amely szerint konkrét intézkedéseket az egyes csoportok számára csak sajátos szükségleteiken keresztül lehet motiválni. Ez további összhangban lenne az EU Nők és férfiak egyenlőségére vonatkozó stratégiájával (2010-2015) és az ENSZ Közgyűlése által elfogadott, fogyatékkal élő személyek jogairól szóló 2006-os egyezményével, melyet az EU 2008-ban ratifikált, és amely 2011-ben lépett hatályba.

1. 5. A sportolók karrierjének idővonala

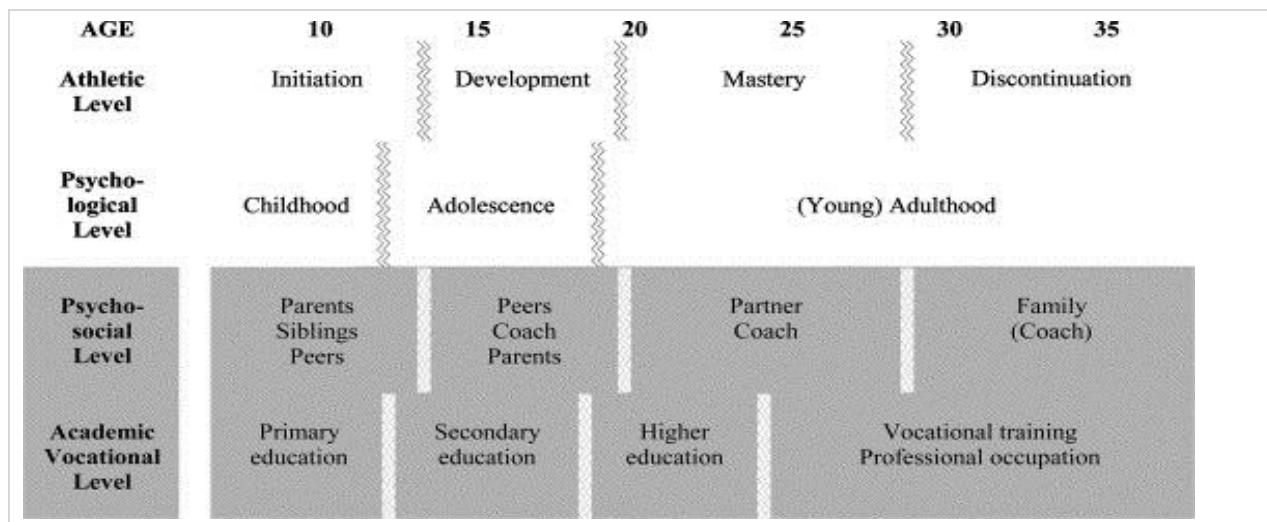
A kettős karrier a sportban magába foglalja azt a követelményt, hogy a sportolók sikeresen kezdeményezzék, dolgozzák ki és véglegesítsék az elit sportolói karriert, mely egy élethosszig tartó karrier része, ezt pedig kombinálják az oktatásra és/vagy munkára való törekvéssel, illetve olyan más területeken, amelyek fontosak a különböző életszakaszokban, például: betölt a társadalomban egy szerepet, így biztosítva a megfelelő jövedelmet, identitást fejleszt és partneri viszonyt hoz létre. A kettős karrier általában 15-től 20 évig tart. A sportolók fejlődésének különböző szakaszaiban azonosítottak egy modell sort, mely a sportba történő bevezetésnél kezdődik, folytatódik a tehetség fejlesztésével, majd következik a tökéletesség a teljesítményben, legvégül pedig a végső felvonás, az élsportolói karrier vége, és egy új karrier keresése.

Minden szakasz hossza a sportág típusától függ és egyéb tényezőknek függvényében változik, mint például a nemek és a személyes képesség⁸. A specializálódás a legtöbb sportban serdülőkorban kezdődik, néhány sportágban viszont már gyermekkorban megtörténik, ilyen sportok a torna, a műkorcsolya és az úszás⁹. Nem minden sportkarrier megy át minden szakaszon. Különösen sok fiatal sportoló már korán, a fejlesztési szakaszban, vagy a tökéletesítési szakasz elején kiesik.

⁷Radtke & Doll-Tepper, Progress towards Leadership (2006).

⁸Átlagosan, egy fogyatékkal élő sportoló idősebb, mint egy egészséges sportoló akkor, amikor sportkarrierjük ugyanazon pontján vannak, mivel sok sportoló a fogyatékosági sport mezejére azután lép, hogy elszenvedett egy balesetet vagy degeneratív betegségben szenved. A releváns életkor a fogyatékkal élő élsportolók körében 15-től 45 évig tart.

⁹Noha néhány sportágban elismerik, hogy a specializálódás korai, mégis minden fejlődési modell esetében fontos a testneveléssel történő jó alapozás és a gyerekkori elköteleződés.

1. ábra. Az átmeneti modell, mellyel a sportolók szembesülnek sport, egyéni, pszichoszociális és oktatási szinten (Wylleman & Lavallee, 2004)

Amint az 1. ábrán látható, a sportkarriert az atlétikai, a pszichológiai, a pszichoszociális, a tanulmányi és szakmai szinten történő fejlesztés határozza meg. Kölcsönhatás alakul ki ezek között a fejlettségi szintek között, és a sportolók egész sportolói pályafutásuk alatt átmeneteket tapasztalnak. A várható átmenetek mellett a sportolók kevésbé kiszámítható átmenetekkel is szembesülnek (pl. sérülés, vagy a személyi edző változása), amelyek egyaránt nagy hatással lehetnek a sportolók oktatásban, munkában, versenysportban és általában az életben való részvételének minőségére.

Kutatási eredmények az mutatják, hogy az átmenetek erős konkurens, interaktív és kölcsönös jellegűek (sportos átmenetek), és vannak olyanok, melyek a sportoló életének más területein fordulnak elő (pl. tanulmányi, pszicho-szociális, szakmai). Ahogy a tanulók változtatják az oktatási szintet, általában különböző iskolákba kerülnek, és így kénytelenek megszakítani a baráti hálózatokat, amelyek elsődleges forrásai a sportban való részvételnek. Miközben a fiatal, tehetséges sportolók próbálják elérni a mesteri / tökéletességi szakaszt a sportolói pályafutás alatt, ott, ahol legmagasabb szinten kell teljesíteni, következetesen és ameddig csak lehet, meg kell birkóznuk az átmeneti változásokkal a pszichológiai (a serdülőkortól fiatal felnőttkorig), a pszicho-szociális (ideiglenes fejlődés/állandó kapcsolatok egy partnerrel), és a tudományos vagy szakmai szinten (áttérés a felsőoktatásra vagy szakmai foglalkozásra). Ez egy olyan környezetben történik, ahol egyre több a szakmai szereplő, akik a sportoló teljesítményének javításában vesznek részt. A sportolókat, akik szakmai karrierbe kezdenek a sport terén, elképzelhető, hogy támogatja egy menedzser vagy egy ügynök, és lehetséges, hogy néha kapcsolatba kerülnek a médiával és a politikusokkal, akik mikro-szinten megnyitják életüket, míg az egyéni sportolók makroszinten nyitnak a társadalom felé.

1. 6. A kettős karrier előnyei

Nemzetközi kutatás szerint minden évben az összes 10 és 17 év közötti résztvevő egyharmada visszalép a sporttól, mivel úgy gondolják, hogy a sport túl sok időt vesz igénybe, és megakadályozza őket abban, hogy az életben más dolgokat elérjenek (pl. tanulás). További erőfeszítésekre van szükség annak érdekében, hogy koordinálni és támogatni lehessen a sportolók

kettős karrierjét, és, hogy meg tudják tartani a tehetséges fiatalokat a sport és az oktatási rendszerben, valamint rá kell ébreszteni őket a kettős karrier előnyeire. Ez a folyamat növeli majd a fiatal sportolók felelősségét, és tudatosítja bennük a kettős karrier előnyeit.

A kettős karrierprogramokban résztvevő sportolók előnyei (az olyan sportolókéval szemben, akiknél hiányzik a sport és az oktatás közötti koordináció) a sportkutatásban nyilvánvalóan megfogalmazódtak, és ide tartoznak:

- Az egészséggel kapcsolatos előnyök (pl. kiegyensúlyozott életmód, csökkentett stressz szint, fokozott jólét);
- Fejlődési előnyök (pl. jobb feltételek a sportban, oktatásban és az élet más területein alkalmazott életviteli képességek kialakításában, személyes identitás fejlesztése, a sportolók önszabályozási képességeire gyakorolt pozitív hatások);
- A szociális juttatások (pl. pozitív szocializáció hatások, mint a kibővített szociális hálózatok és a szociális támogatási rendszerek és a jobb emberi kapcsolatok);
- Sportnyugdíjjal kapcsolatos előnyök, a sport abbahagyása utáni élethez való alkalmazkodás (pl. jobb szakmai/nyugdíj-alapok, rövidebb adaptációs időszak, identitásválság megelőzése);
- Továbbfejlesztett jövőbeli foglalkoztatási kilátások (pl. magasabb foglalkoztathatóság és hozzáférés a jól fizető munkahelyekhez).

A társadalom és a sport hasznát fog húzni abból, hogy a tanult sportolók pozitív képet sugároznak, és akik vonzóvá teszik a sportot mások számára, akik pozitív példaképként szolgálnak a fiatalok számára és kifejezik a kiválóság fontosságát a társadalomban.

2. Szakpolitikai területek

2. 1. Országos szinten szükség van egy ágazatközi, tárcaközi megközelítésre

A meghatározás szerint a kettős karrier fogalma az élsportolók számára azt jelenti, hogy ők aktívak a sport és a munka (legyen az akár képzés vagy munkavállalás), az oktatás vagy egészségügy területén. Ezen területek mellett a pénzügyminisztérium részt vehet a tanuló-sportoló pénzügyi, adózási és egészségügyi juttatások támogatásában. A tagállamokban hozott politikák és gyakorlatok befolyásolják, hogy az egyénnek milyen jogai és kötelezettsége van ezeken a területeken (ide sorolva a jogi keretet is) és a szakpolitikai felelősség számos olyan központi kormányrésztleg között oszlik meg, melyek felelősek a munka, sport, oktatás és egészségügy területeiért, a pontos felelősségek konfigurációja viszont tagállamról tagállamra változik. Az élsportolók egészségügyi ellátását és védelmét az egészségügyi intézmények biztosíthatják, míg a pénzügyi kérdésekben, (pl. adókedvezmények), fontos a kereskedelmi oktatási szolgáltatók, valószínűleg a pénzügyi osztály felelőssége.

A kettős karrier előkészületeiben részt vesznek a különböző politikai szervek, szervezetek és kereskedelmi, állami vagy nem állami szervezetek (NGO) is. A szabályozással és ellenőrzéssel valamint a jó gyakorlatokkal kapcsolatosan a sportolók kettős karrierjének területe magába foglal

egy „csatlakoztatott politikát” a szakpolitikai területek között, a kormányzó és vagy szabályozó tevékenység biztosítja, hogy meglegyenek a sportolók hosszú távú igényei a sporton kívül. A sportolókat és a képviselő szervezeteiket be kell vonni ebbe a folyamatba.

Nincs egyetlen olyan ajánlott modell arra, hogyan lehet valamennyi szakpolitikai területet bevonni a kettős karrier keretébe, és azt sem lehet megmondani, hogy melyik szektornak kell vezető szerepet játszania ebben a koordinációs folyamatban. Különböző tanulmányok¹⁰ négy fajta állami beavatkozást különítenek el ezen a területen, mégpedig: egy állam-centrikus rendelkezés, melyet a jogszabályok segítik; az állam közvetít az oktatási és sportszervezetek közötti megállapodásban; országos szövetségek / sportintézmények, melyeknek közvetítő szerepe van az oktatási szervekkel való közvetlen tárgyalásban, az egyéni sportoló nevében; és a "laissez faire (nem beavatkozási)" megközelítés, ahol nincsenek formális szerkezetek. A kutatás rámutat arra, hogy Franciaország, Finnország és az Egyesült Királyság hogyan alkalmazta sikeresen a helyi rendszerükben úgy oktatási, mint sport szempontból, együttműködve a kormányzati szintekkel, szakpolitikákkal valamint kereskedelmi, állami és civil szervezetekkel.

Irányelvek

1. Iránymutatás – A releváns cselekvési területek a sportolókat a népesség egy speciális csoportjának kell, hogy elismerjék. Sportolók alatt értendők e tekintetben a tehetséges fiatal és már élsportolók, akár professzionális, akár amatőr keretek között sportolnak, ideértve a fogyatékkal élő és a már visszavonult sportolókat is. Ez a státusz a következőket kell, hogy magába foglalja:

- a. Az élsport szereplőinek fejlett és elismert együttműködése, beleértve a sportolókat képviselő szervezeteket, az oktatás képviselőit, a munkaadókat és az üzleti szektort, és a kormányzati szerveket (a sport-, az oktatási, a munkaügyi, a védelmi, a belügy-, a gazdasági, az egészségügy- és a pénzügyminisztériumot);
- b. Integrálva kell, hogy legyenek a sportszervezetek és az oktatási intézmények szabályozásaiba és cselekvési terveibe, a munkaadók és a munkavállalók társadalmi párbeszédébe az élsportban, valamint az amatőr sportbeli sportszervezetek végrehajtó bizottságaiba és sportolói bizottságaiba;
- c. Életút-specializálódási támogatást élveznek a kései és a korai specializálódó élsportot űző sportolók, illetve a fogyatékkal élők, különös tekintettel azokra az esetekre, amikor nem követhető számukra az épek számára kijelölt életút.

2. Iránymutatás – A sportért, az oktatásért, a képzésért, a társadalmi és a pénzügyi támogatásért, valamint a munkaügyért felelős közhivataloknak - amelyek feladata politikai cselekvési tervek készítése – azt javasoljuk, hogy szervezeti egységek közötti osztályokat hozzanak létre vagy dolgozzanak ki mechanizmusokat, ezzel téve lehetővé a szektorok közötti együttműködést és koordinációt, illetve biztosítsák a tehetséges fiatal sportolókra és az élsportolókra (beleértve a visszavonuló sportolókat) vonatkozó kettős karrier módszerek alkalmazását és megfigyelését.

3. Iránymutatás – A kettős karrier implementációjáért felelős hivataloknak nemzeti kettős karrier iránymutatásokat kell kidolgozniuk, figyelembe véve az Európai Unió Kettős Karrier

¹⁰ Aquilina, Henry, és PMP (2004), az élsportolók oktatására vonatkozó irányelvek felülvizsgálása az (akkori) 25 EU tagállamban

Iránymutatásait, a nemzeti sport- és oktatási rendszer sajátosságait, valamint a kulturális sokszínűséget. El kell gondolkodniuk, hogy kötéssenek-e megállapodásokat a kettős karrier témakör szereplőivel a téma népszerűsítésére. Bizonyos esetekben az ilyen megállapodásokba jutalmazási mechanizmusokat is bele lehet építeni, például oktatási intézmények vagy munkaadók számára ösztönző eszközöket, amelyek segítségével kettős karriert építő sportolókat tudnának toborozni.

2. 2. Sport

A sportpolitikának azokat a tehetséges és élsportolókat kell megcéloznia, akik részt vesznek a sport és az oktatás, illetve a munka karrierjének kombinálásában. A legtöbb uniós tagállam kormánya fontos szerepet játszik a sportpolitikában a jogi és/vagy pénzügyi keretein belül. Mivel a politikai szervek gyakran a fő finanszírozó testületek, képesek reagálni a sport és társadalom fejlődésére, és irányt mutatnak a kettős karrier fogalmának gyakorlatba helyezésére úgy, hogy társadalmi megállapodásokat szerveznek azoknak és sportszervezeteknek, szövetségeknek és egyéb érdekelt feleknek a finanszírozását hangsúlyozzák, amelyek elismerik és támogatják a kettős karrier fontosságát.

Más területek, például az oktatás, a foglalkoztatás, az egészségügy, jólét és pénzügyi hozzájárulások mellett, a sport területén érintettek, mint például a sportszervezetek, sportközpontok, és különösen az edzők és a szülők kulcsszerepet játszanak a sportolók kettős karrierjének sikeres végrehajtásában.

2. 2. 1. Sportszervezetek

Azok a sportszervezetek (államszövetségek, szövetségek, egyesületek, klubok), amelyeknél még mindig a törekvés, hogy a versenyek szervezésére összpontosítsanak, meg kellene határozniuk vagy felül kellene vizsgálniuk a politikájukat, és a kettős karrier programok kidolgozását kellene igényelniük. Az országos sportszervezetek hirdetni és támogatni tudják a kettős karrier fogalmát tag sportszervezetek különböző tevékenységein, figyelembe véve a sportolók helyzetét, a kettős karrierhez való hosszú távú hozzáállást és azt, hogy a támogató szolgáltatások és létesítmények rendelkezésükre állnak. A sportszervezetek sok sportágat vonnak be a fogyatékkal élő személyek számára, különös hangsúlyt fektetve erre a csoportra, és figyelve arra, hogy ezek a sportolók egyenlő bánásmódban részesüljenek; fontos az is, hogy sajátos útvonalakat lehessen kifejleszteni arra az esetre, ha azok az utak, melyekre az ép sportolók mehetnek, ebben az esetben nem járhatóak. Ez megköveteli, hogy a döntéshozatali folyamatokba beépítsék ennek a csoportnak a perspektíváit és igényeit is.

A sportolók karrierje, mely 10-12 éves¹¹ kortól kezdődik, a kezdőpontja kellene, hogy legyen a sportszervezetek nagy teljesítményű stratégiáinak és tevékenységeinek. Gondos mérlegelés szükséges a korai specializálódó sportok, és a fiatal korban történő intenzív edzések kihívásaira. Az országos egyesületek és klubok jogilag szabadok, hogy a saját edzéspolitikájukat alkalmazzák, és el tudják dönteni, hogy az intenzív edzéseket korábban vagy később kezdik. Minden esetben a gyermek személyes, fizikai és szellemi fejlődésére kellene fókuszálni.

¹¹ A korai specializálódó sportoknál a kezdőpont korai életkorban történik.

Elengedhetetlen, hogy a tehetséges vagy az elit sportolók kiválasztási folyamata, és a sportolók kettős karrierjéről szóló további döntések átláthatóak legyenek, és kizárják a diszkrimináció minden formáját, illetve a nemi, faji, vallási vagy szexuális preferencia miatti kirekesztést. Szigorúan etikus rendeletek szükségesek. A sporton kívüli magánéletet és fejlődést tiszteletben kellene tartani, és fontos hogy a sportolók életét az egyensúly jellemezze. Ebben segíthetnek a rögzített alapszabályok és etikai szabályok, ha például a szervezeten belüli döntéseket fellebbezések szabályozzák. A szabályokat és döntéshozatali folyamatokat illetően ajánlott a tiszta és nyílt kommunikáció és a tájékoztatás.

Egy olyan stratégiát kell kidolgozni, ahol a sportolókat bevonják a vezetőségi szervekbe, a döntéshozatali folyamatban pedig figyelembe vennék a sportolók véleményét. A sportolók nyugdíjazási folyamatánál a sportszervezetek olymódon segíthetnék a sportolókat, hogy a szervezet tevékenységein belül adnak nekik szerepet. Jó gyakorlati példák magukba foglalják a sportolói bizottságokat, a döntéshozatali folyamatokban a sportolókkal való egyeztetést, a saját választási folyamatot, ahol a sportolókat bevonják a saját kormányzati szervezetükbe, létesítményükbe vagy programjaikba annak érdekében, hogy támogassák és hirdessék a sportolók nézeteit, elsőbbségi hozzáférést biztosítsanak a foglalkoztatáshoz vagy a sportszervezet programjain belül az önkéntes tevékenységhez, valamint támogassák a kapcsolattartást a játékosok szervezeteivel és a szociális párbeszéd keretében hirdessék a kettős karrier fontosságát.

A sportolók kettős karrierjének stratégiáiban, szerkezeteiben és programjaiban meg kell határozni a karrierfejlesztés különböző szakaszait, különösképpen adott sportágak esetén, és világosan le kell írni, hogy az elejétől kezdve egészen a legmagasabb szintig illetve a nyugdíjba vonulásig tiszta legyen az út. Ezeknek az utaknak rugalmasnak kell lenniük és el kell ismerniük a sportolók korai vagy kései fejlődésének különböző igényeit és arányait. A megközelítést meg kell osztani mindegyik érintett szereplővel, felismerve, hogy szükség van a sportolói felelősség kidolgozására és a döntéshozó képességekre.

Az oktatási és az extra-sporttevékenységeket úgy kell megtervezni és a gyakorlatban végrehajtani az edzés és a verseny ütemterveiben, hogy olyan időszakban legyenek, amikor nincsenek edzések vagy versenyek. Akkor szükséges elrendelni megfelelő kettős karrierintézkedéseket, amikor a sportolók hosszabb ideig külföldön tartózkodnak edzések vagy versenyek miatt. Jobban ki lehetne használni a meglévő nemzetközi kapcsolatokat, beleértve a nemzetközi szövetségeket, hogy járuljanak hozzá a nemzetközi oktatási hálózatnak az élvonalbeli edzés- és sporthelyszínekkel történő összekapcsolásához, illetve terjesszék és a kettős karrier-programokat, a politikákat és növeljék a jogi keretek hatékonyságát.

Jó gyakorlati példa

A közelmúltban, a NOB a nemzetközi szövetségek értékelésébe beiktatta a sportolói karrier programok értékelését, melynek integrálnia kellene a kettős karrier megközelítését. Ez fontos lépés, mivel szükségszerű megoldásként azonosították, a nemzetközi szövetségeknek pedig hozzá kell járulniuk az egész folyamathoz.

A sportszervezeteknek tisztában kell lenniük azzal a ténnyel, hogy a kettős karrier folyamatának minden lépésében a sportolók ellentmondó követelményekkel és igényekkel szembesülnek a fejlődés különböző szintjein (sport, tanulmányi, szakmai, pszichológiai, pszichoszociális,

társadalmi, pénzügyi). A sportszervezetek bizonyos fokú rugalmassága a más érdekelt felekkel való munkában fokozni fogja a további együttműködést.

2. 2. 2. Sportakadémiák és nagyteljesítményű edző központok

Sportakadémiák számos változatai léteznek az EU tagállamaiban. Az iskolák mellett helyi multisport akadémiák, ahol nincs bentlakás és ellátás, extra sporttevékenységeket biztosítanak tehetséges sportolók részére, és - bizonyos sportágakban, - a tehetség felismerése céljából. Az önkormányzatok, az iskolák és a sportegyesületek szerepet vállalnak az ilyen akadémiákban, és az érdekelt felekkel történő helyi megállapodások kulcsfontosságúak a sikerükhöz. Ajánlott, hogy a célok jól meghatározottak legyenek, a célcsoportot megfelelően válasszák ki, és kapcsolják hozzá a regionális és országos tehetségkutató programokhoz.

A tagállamok többségében gyakoriak a tehetséges sportolók számára a (szakmai) klubok és szövetségek által létrehozott helyi és regionális sportakadémiák. Csak korlátozott számú sportágakban van olyan, hogy magánszervezetek (nem sportklubok vagy szövetségek) vezetik a tehetséges sportolók edzéseit (főleg a tenisznél, golfnál és a sícénél). Még ezekben az esetekben is létezik olyan, hogy magán akadémiák, országos szövetségek és klubok keveréke, amely országonként változó lehet. A fiatal sportolók szakmai felkészítése mellett különös hangsúlyt kell fordítani a személyes fejlődésükre és oktatásukra edzők, tanárok és egészségügyi szakértők segítségével. A sportakadémiáknak olyan ütemterv szerint kell működniük, mely lehetővé teszi a legmagasabb szintű sportképzést, és az iskolai oktatást.

Számos tagállamban a nemzeti olimpiai bizottságok, illetve a sportszövetségek országos (és / vagy nemzetközi), nagyteljesítményű edző központokat működtetnek, melyek különböző sportágaknak adnak otthont. Az ilyen jellegű országos képzési központok létezése, ahol az elit sportolók egész évben edzeni tudnak, elengedhetetlenek az élsportolók képzésében. Általában az adott ország tehetséges sportolói (12 éves kortól kezdve) egy helyen, vagy néhány helyen gyűlnek össze, ahol a sportolók teljes munkaidőben vagy részmunkaidőben tudnak edzeni. Az országos szövetségek fontos szerepet játszanak az edzés megszervezésében, míg a képzési központok menedzsmentje különböző szervekre hivatkozhat (Oktatási Minisztérium, Olimpiai Bizottság, magántársaságok). A sportolók számára hasznosak az jó minőségű edzések, egészségügyi felmérések, oktatás és egyéb támogató szolgáltatások. Megfelelő és átlátható intézkedéseket kell létrehozni, amelyek a központon belül vannak, vagy annak közelében.

A sporttudományi laboratóriumok együttműködnek az egyetemekkel, és jelentős támogatást tudnak nyújtani a sportban. Az egyre növekvő számú külföldi sportolók számára a központ képzési programokat, nemzetközi edzőtáborokat és gyakoronoki helyeket tud biztosítani, viszont a kettős karrier fogalma a külföldi sportolók számára kihívás marad, mivel különböző igényekkel, és háttérrel valamint lehetséges nyelvi és jogi akadályokkal rendelkeznek.

Jó gyakorlati példák

Spanyolországban, Sant Cugat városban található nagy teljesítményű központban létezik egy úgynevezett Sportoló Ellátó Szolgáltatás (SAE), melynek keretén belül egyedi figyelmet fordítanak a sportoló életútján várható átmenetekre, különösképpen a középfokú oktatás, valamint az egyetemi oktatás végén, illetve a sportból történő visszavonulásuk alkalmával. Az első munkatapasztalatokat a Központ közelében található helyi vállalkozások segítik. A képzési

központon belül található állami iskola (IES CAR) tanulmányi órákat biztosít az edzésprogramok ütemtervének megfelelően.

Svédországban a Malmöi Egyetem Sportakadémiája támogatja az élsportolókat az egyetemi tanulmányaik első évében, így megkönnyíti az átmenetet az oktatási rendszerbe és a junior-szenior sportolói átmenetet is könnyebbé teszi. A sportoló tanulók rendelkezésére áll egy sor támogatási szolgáltatás orvosi, fiziológiai, táplálkozási, pszichológiai és karrier tanácsadás terén (pl. karrier tanácsadás és tervezés). Az egyéni igények és személyes döntések kiértékelése alapján a program felhasználóinak nyújtott ösztöndíj 25 órás szakértői támogatást tesz lehetővé egy tanulmányi évben.

A sportszövetségek által üzemeltetett sportakadémiák, illetve az országos (és nemzetközi) sportközpontok gyakran részei az országos és regionális sporthatóságok sportpolitikájának. A központok munkafolyamata és eredményei alapján, a pénzügyi kereteken és / vagy előírásokon keresztül, ideértve az operatív előírások és a minőség-ellenőrzés mechanizmusát, átláthatóságot lehet biztosítani. A szakmai vállalkozások vagy klubok által működtetett sportakadémiák számára ezek a mechanizmusok gyakran nincsenek a helyükön, viszont a szövetségek engedélyezési rendszerei iránymutatást tudnak adni. Fontos, hogy az ilyen sportszövetségekben a sportolók és a személyzet helyzete jól szabályozott legyen, például az oktatáson keresztül kell lennie egy belső magatartási kódexnek, valamint lennie kellene egy ombudsmannak vagy képviselőnek, akivel bizalmas kérdéseket meg lehet beszélni, és rendszeres kapcsolatban áll a sportolókkal és képviselőikkel, beleértve a játékos szervezeteket is.

A sportakadémiákban és a nagy teljesítményű központokban a kettős karrier oktatási része több figyelmet igényel, különösen a tankötelezettségi időszak után. Gyakran nem érzik magukat felelősnek azoknak a kompetenciáknak a megszerzésében, melyek szükségesek a karrierhez az élsportolás után. Ennek következtében, a felsőoktatási és szakképzési intézményekkel való kapcsolatot inkább szükségszerűnek tekintik, mintsem lehetőségnek. Jogszabályok, irányelvek és engedélyezési rendszerek, ha léteznek, magukban kell foglalniuk a kötelező oktatás utáni folyamatos képzés hirdetését, amely összhangban lenne az élethosszig tartó tanulás országos és európai stratégiáival, és ezt a sportban érintettekkel történő megállapodásba is bele kellene foglalni. Más szakmákhoz hasonlóan a hivatásos sportolók továbbtanulása és képzése részét kellene képeznie az akadémiákkal kötött kollektív szerződéseknek.

2. 2. 3. Az élcsapatok edzői és más tagjai

Az edzők¹² döntő szerepet játszanak egy lehetséges elit karrier elején (speciális játékos megfigyelőkkel és a szülőkkel együtt). Mivel a fiatal sportolók jövője, sportolóként és magánszemélyként is részben az ő kezükben van, alapvető fontosságú, hogy az edzők megfelelő szinten legyenek képezve arra a szerepre, amit a sportoló karrierjének ebben a szakaszában vállalnak. Továbbá meg kell lenniük a képességük arra, hogy megértsék a különböző kockázatokat, melyekkel a sportoló szembesülhet, és nem csak azokat a kockázatokat, melyek

¹² Az edző, oktató és képző kifejezések különböző jelentéssel bírnak az EU tagállamokban. Hatáskörük változó: korlátozott iránymutató, aki taktikát ad verseny alatt, vagy egy egészen összetett funkciójú ember, aki utasítást ad a gyakorlatok elvégzésére, a csapatnak a vezetője. Ebben az iránymutatásban tág meghatározást használunk, melynek alapja az Európai Edző Tanács munkája, mely szerint ezek a kifejezések minden tevékenység irányított javítására és a hosszú távú fejlődésre utalnak. (Európai Edző Tanács 2007)

közvetlenül az edzésekhez kapcsolódónak. Az edzőknek figyelembe kell venniük a tehetséges és élsportolók életmódját, és egész életen át tartó személyiség fejlődésüket.

Egy későbbi szakaszban a szakértők (vezetőedző vagy teljesítményedző, beleértve a különböző másodedzőket, orvost és a személyzet más tagjait) csapatban dolgoznak azért, hogy a tehetséges sportolók sporttevékenységeit az elit szint felé irányítsák.

Ennek megfelelően, a vezetőedzőknek vagy menedzsereknek vezetni kell a teljesítmény-csapatot, és meg kell győződniük arról, hogy a sportolók fejlesztik a technikai, taktikai, fizikai és mentális képességeiket, valamint fejlesztik a személyes, társadalmi és életmódbeli képességeiket az oktatáson és karrier-utakon keresztül. A teljesítmény-csapat teljes személyzetének úgy kell tekintenie a sportolóra, mint egy egész emberre, és segíteniük kell az életkészségek fejlesztését (pl. hatékony kommunikációt, siker és kudarc megélése, idő- és stresszkezelés, stb.), oly módon, hogy ezek a képességek nemcsak a sporton belül jelenjenek meg, hanem az életben és a szakmai fejlődésben is. Támogatni kell a fair play fogalmának ismeretét valamint egy olyan környezetet, ahol a teljesítmény javítását törvényes eszközökkel lehet elérni, és mindezt alátámasztja egy világos doppingellenes filozófia.

Ez a megközelítés a tagállamok sportirányító testületeinél és szervezeteinél egy gondolkodás-változtatást igényel, valamint el kellene ismerniük azoknak a szervezeteknek a szerepét, amelyek az edzőket és más munkatársakat képviselik ebből a szempontból. Az etikai kódex, beleértve a kettős karrier elveit, része lehet egy kollektív vagy egyéni szerződésnek az olyan jól képzett edzők és egyéb munkatársak számára, akik tehetséges sportolókkal és élsportolókkal dolgoznak.

A tagállamok frissítik azokat a szabályokat, melyek az edzővé váláshoz szükséges követelményekre vonatkoznak, és esetenként egyéb élsporttal kapcsolatos szakembert is bevonnak a folyamatba (képesítések, oktatási szolgáltatók akkreditációja, nem formális tanulási tapasztalatok hitelesítése). Fontos szerep jut a specializált edzők modernizált szakmai profiljainak, és egyéb teljesítmény-csapat tagjainak. Ebben a folyamatban hasznosak lehetnek a Nemzetközi Tanács az Edzői Kiválóságra (ICCE) és a Nemzetközi Nyári Olimpiai Szövetségek Egyesülete (ASOIF) (2012) által kiadott nemzetközi edzői keretben leírt profilok, szerepek, feladatok és a szükséges kompetenciák, ismeretek és készségek, valamint bizonyos EU tagállamokban kialakított országos edzőkeret. A különböző oktatási intézményeknél és szövetségeknél megszerzett képesítés összeegyeztethetőnek kell lennie az országos képesítési keretrendszerrel, hivatkozással az Európai Képesítési Keretrendszerre (EQF). Ez a megközelítés összehangolja az edzői képességeket a tehetséges és élsportolók igényeivel, és átláthatóvá teszi abban az esetben, ha az edzők és a teljesítmény-csapatok más tagjai külföldön vállalnak munkát vagy felkérlik őket, hogy külföldi képzési programokat vezessenek.

Az élcsapatok edzőinek és más tagjainak, legyenek azok szakmabeliek vagy önkéntesek, szükségük van további oktatásra, amint képesítést szereztek és a munkahelyen vannak, nemcsak az új képzési módszerek miatt, hanem a változó sportkörnyezet perspektívája miatt is. Egyes tagállamok és sportszervezetek már létrehoztak további oktatási rendszereket annak érdekében, hogy az edzők engedélyét újra érvényesítsék, viszont a rendszerek gyakran még fejlesztés alatt állnak vagy nem megfelelő és nem hatékony módon vannak megszervezve. Az élethosszig tartó tanulás koncepcióját a sportedzésben és tanácsadásban is alkalmazni kell, és tartalmaznia kellene a kettős karrierről szóló témákat is.

Jó gyakorlati példa

Az Egyesült Királyságban a Tehetséges Sportolók Ösztöndíj Programja (TASS) létrehozott egy képzést a Tehetséges Sportolók Életmód Támogatására (TALS). A képzés a megfelelő képességeket biztosítja a szakemberek számára (pl. vezetőedzők és menedzserek), hogy igazgassák és támogassák a sportolót a kettős karrierben és ez megfelel egy 4-es szintű EQF-nek. A képzés része a szakemberek Folyamatos Szakmai Fejlődési stratégiájának.

Sok élsportolónak megvan a lehetősége és szeretne is edző lenni, vagy tagja lenni egy élcsapatnak. Nem szabad azonban azt feltételezni, hogy az egykori kiváló sportolóból például kiváló edző lesz. Szükség van egy pro-aktív és strukturált megközelítésre annak érdekében, hogy támogassák az átmenetet az élsportolásból más szakmák felé a sportban, ahol a sportolók releváns tapasztalatot elismerik.

Míg a nagy teljesítményű személyzet és az edzők helyzete az országos képzési központokban, hivatásos sportegyesületekben és a nagy sportszervezetekben gyakran teljes munkaidős szakma, nem ez a helyzet más sportágakban, különösen a fogyatékkal élő sportolók edzőinek esetében. Az edzőknek gyakran össze kell egyeztetniük az edzősködést más munkával, és kihívással kell szembenézniük a munkaadókkal, amikor speciális edzések és külföldi nemzetközi események zajlanak. Az edzők gyakran részmunkaidőben dolgoznak, vagy csak a költségeiket térítik meg. Az edzők szerepének ilyen "kevert" jellege azt sugallja, hogy szükség van egy "kettős karrier" megközelítésre az edzők számára, beleértve a konkrét foglalkoztatási megállapodásokat, amelyek arányosak azzal az intenzív szerepükkel, amivel a tehetséges és élsportolókat támogatják. Ha lehetséges, ezt a fejlesztés részeként lehet megvalósítani a szakmai edzők kollektív szerződésén keresztül.

2. 2. 4. Támogató szolgáltatások

A legtöbb sportoló csak akkor tud kialakítani kettős karriert, ha a kiegyensúlyozott élcsapat mellett hatékony támogató szolgáltatásokat tud igénybe venni. A sport, az oktatás és a munka, a különböző jogi és pénzügyi keretek, az idő hiánya és a kiváló teljesítmény miatti magas elvárás egymásnak ellentmondó követelményei miatt, az ilyen rendelkezésre álló szolgáltatások a siker előfeltételét képezik. Egy akadémiai tanulmány kiemelte az erős tartószerkezet fontosságát, hogy segítsék az élsportolókat, hogy elérjék sportolói ambícióikat, ami része az élethosszig tartó stratégiának.¹³

A sportolók sport, oktatási, szakmai és életmód rendszereibe tartószerkezeteket kell beépíteni ahelyett, hogy elszigetelve maradjanak a sport keretén kívül. A tartószerkezeteknek közvetlen kapcsolaton kell alapulniuk a sportolók, szülők, edzők, igazgatók és más érdekelt felek között. Tanácsadók, gyógytornászok, orvosok, edzők és az oktatás-alapú képviselők közötti párbeszédet úgy kell megszervezni, hogy elkötelezettséget érjenek el egyénre szabott cselekvési tervek révén. Megállapodásokat kell kötni a fiatal sportolók szüleivel vagy a családi képviselőkkel, akik nemcsak a gyermek törvényes képviselői, hanem gyakran jelentős összegeket is befektetnek a fejlődés érdekében.

¹³ Chartrand & Lent, 1987; Lavalley & Wylleman, 2000.

A kettős karriert támogató szolgáltatások szervezésében nincs preferált modell, ez az EU tagállamok különböző történelmével, a sportban érintettek feladataival és az elismert kompetenciákkal magyarázható. A kiindulási pontnak azonban a sportolók érdekének kellene lennie, és kerülni kell a szervezetek és sportolók közti összeférhetetlenséget. A szolgáltatásoknak szilárd tudományos kutatáson és / vagy tudományos szakértők támogatásán kell alapulnia. Szakemberek hálóján keresztül ki kell dolgozni hivatkozó szolgáltatásokat (pl. pénzügyi, pszichológiai, szociális, jogi, szociális biztonság) és online szolgáltatásokat az oktatás és szakmai fejlődés érdekében. Koordinálni kell azokat a tartószerkezeteket és szolgáltatásokat, melyek kapcsolódnak a különböző politikai területekhez.

A Kettős karriert támogató szolgáltatásokat hirdetni kell a sportolók, edzők, sportszövetségek és más érdekelt felek közössége között, különösen azon sportolóknak, akik a tehetséges és élsportolók számára fenntartott konkrét oktatási és sport struktúrákon kívül edzenek. Azok a sportolók, akik a speciális oktatási intézmények és a nagy teljesítményű edző központokon kívül edzenek, gyakran nem is tudnak a támogatási programok létezéséről.¹⁴

A támogatási szolgáltatások a következőket foglalják magukba:¹⁵

- Pszichológiai segítségnyújtás, beleértve a személyiségfejlesztő kurzusokat, karrier-felfedezés, tervezés, fejlesztés és tanácsadás, életmód menedzsment, készségek (hogyan felkészüljenek és megbirkózzanak az átmenettel és átalakulással), válság-beavatkozások;
- Nevelési tanácsadás és tájékoztatás;
- Foglalkoztatási iránymutatás és tájékoztatás, felkészülés az új munkahelyre.

Ahogy az edzők is, az élcsapatokban dolgozóknak is kompetensnek és képzettnek kell lenniük ahhoz, hogy tehetséges és élsportolókkal dolgozzanak – ezek olyan szakemberek és önkéntesek, akik a kettős karrier szolgáltatási szerkezetében dolgoznak (függetlenül attól, hogy függetlenek vagy egy sportszervezet, egy intézmény vagy egy magánvállalkozás alkalmazottai). Tiszteletben kell tartaniuk a sportolók integritását és menteseknek kell lenniük minden büntetettől, ami gyermekkel, fizikai vagy szexuális bántalmazással kapcsolatos, valamint szakértelemmel kell rendelkezniük azokra a kihívásokra való tekintettel, melyekkel a sportolók néznek szembe a sportolói pályafutásuk alatt és után. A tanácsosok lehetnek egykori élsportolók, akik képesítették magukat a munkára egy olyan tanulmányi út révén, mely elismeri az egykori sportolók tanulmányi tapasztalatait.

Európában, a támogatási szolgáltatások fejlesztésében hasznosak lehetnek az olyan tapasztalatcserék, melyeket az alábbi programok nyújtanak: az olimpiai hálózatok (Németország), Tehetséges Sportolók Ösztöndíj Programja – TASS (Egyesült Királyság), Verein Karriere Danach – KADA (Ausztria) és olyan projektek, mint a Tanulmányi & Tehetség Oktatási Program (Belgium), Sportolói Tanulmányok és Karrier Szolgáltatások (Finnország) valamint Tutorsport (Spanyolország).

¹⁴ Ahogy bemutatásra került a Sportolók-az-Üzletbe projekt keretein belül (EOC, 2011).

¹⁵ A támogatási szolgáltatásoknak részei lehetnek az orvosi támogatás, beleértve a rohammentős ellátást, a táplálkozási támogatás valamint a pénzügyi menedzsment és költségvetési ellenőrzés. Lásd 2.5 és 2.6-os részeket.

Iránymutatások

4. Iránymutatás – A köz és magán sportszervezeteknek támogatniuk kell a különböző típusú sportolók kettős karrierjének megvalósulását a nemzeti/regionális sportszervezetekben. Ez történhet formális megállapodásokon keresztül, melyeknek követelménye egy egyértelmű stratégia, egy cselekvési terv és a sportolók bevonása, valamint a támogatások allokálásának figyelembe kell venni a kettős karrier koncepció beépítését a szervezet tevékenységei közé. Az ilyen programok kritériuma kell, hogy legyen a fiatal sportolók biztonsága és jóléte.

5. Iránymutatás – A releváns sportért felelős hivataloknak el kell ismerniük a sportakadémiákat és az élsportolói edzőközpontokat a kettős karriert építő sportolók koherens rendszerének részeként, ideértve a külföldről származó diák-sportolókat. Ennek a kettős karrier szereplőivel kötendő megállapodásokon kell alapulnia, és biztosítania kell a kettős karrier szolgáltatások implementációját ezekben az intézményekben.

6. Iránymutatás – A sportakadémiák és az élsportolói edzőközpontok csak akkor részesüljenek a köz és a magán sportszervezetek elismerésében és támogatásában, ha a következő minimumkövetelményeket teljesítik:

- A sportedzés és az általános oktatás kombinációja az egész életen át tartó tanulás stratégiájának keretében;
- Képesített oktatók (beleértve a fogyatékkal élő sportolókkal való foglalkozáshoz szükséges külön képesítést);
- Támogató szolgáltatások, beleértve az orvosi, a pszichológiai, az oktatási és a karrierépítést támogató szolgáltatást;
- Minősítési kritériumnak megfelelő biztonságos és hozzáférhető sportlétesítmények és szolgáltatások;
- Átláthatóság a sportolók jogai tekintetében (pl. belső viselkedési kódex, ombudsman);
- Együttműködés a sportolók szociális támogató hálózatával (pl. szülők).

7. Iránymutatás – A sportért és oktatásért felelős hivataloknak a kettős karrier koncepció implementációját az edzőkkel és egyéb, a sportcsapatoknál dolgozó személyzettel kötött szerződésen és működési szabályzatokon keresztül is népszerűsíteniük kell. A nemzeti és nemzetközi sportszervezetek, az egyetemek és a továbbképző-intézmények is bele kell, hogy foglalják a kettős karrier koncepcióját oktatási programjukba a fenti említett szakmák esetén.

8. Iránymutatás – A sport- és közhivataloknak támogatniuk kell a kettős karrier szereplőit abban, hogy biztosítsák a következőket támogató szolgáltatásaikon és struktúrájukon keresztül:

1. A kettős karrier témakörbeli gyakorlat elérhető és hozzáférhető minden szereplő számára;
2. A kettős karrier támogatása elérhető minden elismert tehetséges fiatal sportoló, élsportoló és visszavonult sportoló számára. (A támogatásba beletartozik a karrierok közötti átmenet támogatása, a krízismenedzsment és a küzdelmet segítő beavatkozások.)
3. A támogató szolgáltatások minősége és tartalma megfelel a sportolók igényeinek.

9. Iránymutatás – A sportcsapatok körül dolgozó személyzetnek és a csapatoknak szolgáltatást nyújtó szakértőknek kompetensnek és képezettnek kell lenniük, valamint büntetlen előéletűnek gyermekek ellen elkövetett fizikai vagy szexuális visszaélés tekintetében. Az oktatási intézményeknek szóló Nemzeti Képesítési Keretrendszernek – összhangban az Európai Képesítési Keretrendszerrel – részét kell, hogy képezze a sportcsapatoknál dolgozó személyzet számára és a kettős karriert támogató szolgáltatásokban dolgozók számára kiadandó minősítések

és oklevelek. Az e területen működő európai ágazati szervezeteknek támogatniuk kell ezt a folyamatot.

2. 3. Oktatás

Mivel a kettős karrier oktatási része kihívást jelent sok sportoló számára, a sportolók személyes támogatását mentorok, oktatók és egyéni tanulási rendszerek segítségével már sikeres eszközként azonosították, hogy arra biztassák a sportolókat, hogy tartsák fenn az oktatási programjukat. Testre szabott megoldásokat kell találni (kis csoportok) a sportolók számára a különböző sportágak és a különböző felkészülési igények, és a különböző oktatási szolgáltatók miatt, valamint azon fejlődési szintek miatt, melyeken a sportolók áthaladnak. A támogató szolgáltatások ösztönözhetik a fiatal sportolókat tanulmányaik befejezésére. Web-alapú könyvtárak tájékoztatást tudnak nyújtani az egyetemi és szakmai tanfolyamokról országos és európai szinten, tananyagokról és rugalmassági intézkedésekről, létesítményekről, edzőkről és egyéni sportokról. Egy ilyen eszközforrás megkönnyíti az élsportolók számára a kurzusválasztást és a jövőbeli tervezést.

A pozitív intézkedések ellenére, annak érdekében, hogy támogassák az egyéni diák-sportolókat (és szüleiket), konkrétabb és szerkezetibb intézkedésekre van szükség. Számos tagállam már komolyan vette ezeket a kihívásokat úgy, hogy oktatási intézmények szakembereinek, programoknak és módszereknek a segítségével támogatják és segítik a fiatal sportolókat, hogy kiegyensúlyozzák a tanulmányaikat és a sportot. Ezek az intézkedések elősegítik a kettős karrier gyakorlatba ültetését, és közvetve támogatják a tagállamok oktatási és sportstratégiáját (magasan képzett munkaerő, korai iskolaelhagyás megelőzése). Továbbá, a sport népszerűsége miatt, megadják a lehetőséget az iskolák számára, hogy szakosodjanak azért, hogy több diákot vonzzanak.

2. 3. 1. Iskolai oktatás

Az Európai Unióban jelenleg a fiatal sportolók többféle módon tudják kombinálni az iskolai oktatást és a sportedzéseket. Számos tagállam létrehozott egy sajátos állapotot, amely ösztöndíjakat valamint rugalmas órarendet és vizsgaidőpontokat biztosít a kedvezményezett sportolóknak, és lehetővé teszi számukra, hogy hiányozzanak a versenyek miatt.

A tagállamok többsége szabályozza a sport tanórákat egy sport profilú iskolában. A legtöbb sportban, az iskola sport profilja, beleértve az extra testnevelés órákat és a napi szintű sporttevékenységeket, pozitív hatással van a gyermekekre. Több, különlegesebb figyelmet egyes sportágak területén csak 10 éves kortól érdemes szentelni. Azokban a tagállamokban, ahol aktív helyi sportegyesületek léteznek, ezeket a tevékenységeket az iskolák és a klubok szoros együttműködésével lehet megszervezni. Bár a legtöbb iskola megengedi, hogy a diákoknak több sportórájuk legyen hetente, ezek az osztályok nem kifejezetten az élsportolókat célozzák meg, következésképpen nem mindig alkalmasak az edzési színvonalukra. Azonban a tehetséges sportolók ezáltal legalább több, intenzív edzésben részesülnek, és orvosilag is gondoskodnak róluk, így kihasználják a rugalmasabb intézkedéseket.

Korai specializálódású sportágak esetében, az intenzívebb edzés általában 6 és 11 éves kor között indul, és különleges intézkedéseket követelhet az általános iskolai szinten, hasonlóképpen a tánc vagy balett területén is. A sport és az oktatás kombinációját gyakran természetes módon lehet megszervezni, hiszen nincsenek napirenden hosszú edzési szakaszok vagy külföldi versenyek, miközben a házi feladatok és a vizsgák gyakran nem léteznek, de szükséges lehet a különleges szolgáltatásokhoz és a tartózkodási helyhez való alkalmazkodás. A sportolóknak ezekben a sportágakban történő fejlődésére vonatkozó kutatások kihangsúlyozzák néhány előnyét a korai specializálódásnak (pl. kedvező időszak a motorikus fejlődésre, több időt jut, hogy felkészüljenek az élsportolói teljesítményre), és még néhány hátrulóját is elemzik (pl. fokozott kockázat az alacsony élvezetre, sérülések, kiegészítés, és a korai lemorzsolódás). Ezért, ha általános iskolákat magukba foglaló kettős karrierprogramok kerülnek megszervezésre, a fiatal sportolók feltételeit arra kell irányítani, hogy megerősítsék az előnyöket, és megtérüljenek a korai specializálódás költségei. Ezek magukba foglalhatnak egy sajátos környezetet, ahol a professzionális edzők holisztikus módon oktatják a fiatal sportolókat, szoros együttműködésben a sportolók családjával, kölcsönösen kidolgozott edzés és tanulmányi ütemtervvel, szoros együttműködésben a helyi klubokkal, kettős karriert támogató szolgáltatásokkal és olyan megfigyelési rendszerrel, mely a gyermek fizikai és mentális fejlődését vizsgálja, és megakadályozza a sérüléseket illetve a kiegészítést.

Jó gyakorlati példa

Flandriában (Belgium) azok a fiatal sportolók, akik teniszben, úszásban vagy tornában tevékenykednek, megkaphatják az „ígéretes fiatal sportoló” címet, mely lehetővé teszi számukra, hogy az általános iskolából hetente 6 órát hiányozzanak az edzések miatt és 10 és fél napot hiányozzanak egy évben sportversenyeken való részvétel miatt.

Számos tagállam előnyben részesíti a sport és a tanulmányok kombinációját olyan speciális sportiskolákban vagy sport főiskolákon (gyakran a középfokú oktatásban), ahol a fiatal sportolók számára előnyös lehet egy oktatási program, mely a sportedzésükhöz van igazítva. Az oktatási programokat edzéseken kívüli időszakokban tartják. Ezek a struktúrák rugalmasságot biztosítanak, ami kényelmes, hiszen minden sportnak különböző követelményei vannak. Azonban a diákoknak általában ugyanazt az oktatási programot kell követniük, mint a hagyományos iskolákban és létesítményekben, ez viszont nem mindig hozzáférhető a fogyatékos diáksportolók számára. A sportolók számára a különféle speciális intézkedések nagy értékkel bírnak (pl. egy évvel meghosszabbított oktatás, egy adott iskolai útmutató, vagy koordinátor, kiegészítő oktatás az iskolában és a távközlési hálózatokon keresztül, tanulmányi haver rendszerek, írásbeli feladatok konkrét szállítása, illetve a vizsgák és tesztek megfelelő szervezése). Az iskolákat arra ösztönzik, hogy a diákok és tanárok között internet alapú eszközöket és kommunikációs csatornákat használjanak, mivel a sportolók gyakran hosszabb ideig tartózkodnak külföldön.

Jó gyakorlati példák

Dániában hetente egy óra kiegészítő oktatás költségét, minden hiányzott nap után, a Team Denmark és a NOC fedezi abban az esetben, amikor a sportolók az országos szövetségek számára vesznek részt sporttevékenységekben.

A svéd Sportszövetség pártfogása alatt Svédországban 51 középfokú sportiskola működik 16-19 éves sportolók számára szerte az országban. Ezek az iskolák egyes sportágak követelményeihez igazodnak, koordinálják a diáksportolók edzését és tanulmányi ütemtervét, biztosítják a

sportolóknak a lehetőséget, hogy versenyekre / táborokba utazzanak, és a szakmai edzők segítségével jó sportolási lehetőségeket és támogatást nyújtanak. Ezekben az iskolákban az oktatási programok lehetővé teszik a sportolók számára, hogy egyetemi szinten, érettségi után folytassák tanulmányaikat.

A meglévő sportiskolák és sportosztályok értékeléseinek eredményei azt jelzik, hogy a tanuló-sportolónak nem mindig jobbak a tanulmányi és sport eredményei, mint a tehetséges sportolóké a hagyományos iskolákban. A sportiskolák és sportosztályok sikere számos tényezőtől függ, beleértve a minőségi rugalmassági intézkedéseket, együttműködést a sportszövetségekkel, képzett edzőket és a képzési programok tartalmát. A minőség függ az iskolaválasztástól is és az ellenőrzési mechanizmusok működésétől. Az olyan iskolák akkreditációs rendszerét kell számításba venni, amelyek szívesen működnek sportiskolákként. A tapasztalatcsere a tagállamokon belül és a tagállamok között, figyelembe véve az iskola és a sport adott helyzetét minden országos sport és oktatási rendszerben, javíthatja a sportiskolák és speciális kollégiumok hatékonyságát. A fogyatékkal élő elit sportolók helyzete gyakran elhanyagolt a különböző rendszerek értékelésében, viszont részének kellene lennie ennek a tapasztalatcsereének.

2. 3. 2. Szakoktatás és szakképzés

A szakoktatásban és szakképzésben (VET) a kettős karrier implementációjának lehetősége további vizsgálatot igényel. Sok tehetséges sportoló számára a szakmai oktatás képezi a kettős karrier oktatási részét. Olyan konkrét intézkedéseket kell tehát kidolgozni, amelyek a tagállamban, ideális esetben, jogi vagy politikai keretet adnak minden szakképző intézmény számára. A diákok számára lehetővé kell tenni, hogy az élsport miatt meghosszabbíthassák a szakmai tanulmányaikat és képzésüket. Ez megköveteli azt, hogy a munkáltatónak, és az oktatási intézménynek a hozzáállása rugalmas legyen. A szakképzési intézeteknek az elsődleges felelősségének kell lennie, hogy személyes oktatási tervek készüljenek, együttműködve a munkáltatóval és a diákkal. Abban az esetben, ha szükség van kiegészítő oktatásra, biztosítsák a tanuló számára, hogy elérje a szükséges kompetenciákat, tehát az oktatási intézménynek olyan helyzetben kell lennie, hogy ilyen oktatást nyújthasson.

A pozitív tapasztalatok azt mutatják, hogy a kettős karrier intézkedéseket nem szabad csak a rugalmasságra korlátozni, de egy olyan tananyagot is tartalmazhatnak, ami a sportban egy adott szakmához vezet – ez azokban a tagállamokban érhető tényleg, ahol a fiatalok számára létrehozott szakmai sportegyesületek akadémiái már együttműködnek szakképző intézményekkel, ami a sporttal kapcsolatos képesítésekhez vezet, mint a sportoktató vagy edző.

Jó gyakorlati példa

A Johan Cruyff Egyetem testre szabott tanulmányi programokat kínál az élsportolók számára mindenféle sportágban öt "Regionális Szakképzési Központ"-ban, melyeket a holland Oktatási Minisztérium vezet. A diáksportolók és a visszavonult sportolók alkalmasak lehetnek (asszisztens) edzőnek, rendezvényszervezőnek vagy szakembernek a sportmarketing területén (EQF 3 és 4 szint).

A szakképző intézmények néha fontos elemeket ajánlanak a sportolók szakmai fejlődésére, (pl. alkalmazott elméleti képzés, szerződések és munkakörülmények, idegen nyelv, kommunikáció és

a médiaképzés, orvosi ellátás, sérülések megelőzése stb. formájában). A szakképzési rendszeren keresztül egyes tagállamok már jelentős gyakornoki lehetőséget dolgoztak ki a sport szektorban.¹⁶ A továbbképzés keretében a munkáltatóval megkötött munkaszerződés (pl. hetente egy napi oktatás és négy napi munka) és a külföldi gyakornokság olyan más modellek lehetnek, melyek lehetővé teszik a kettős karrierű sportolók számára, hogy a munka alatt képzésben részesüljenek.

Jó gyakorlati példa

Angliában a Szektor Szakképzési Tanács "Aktív Tudás" részlege működteti a Haladó Gyakornokság Sport Kiválóság programot a szakmai oktatásban, amely a strukturált képzésre és fejlesztésre összpontosít számos sportágban olyan tehetséges fiatal sportolók számára (16-19 évesek), akik képesek, és akinek lehetőségük van, hogy kitűnjenek a sportágukban akár nemzetközi versenyen akár biztosítva egy profi szerződést. A program jelenleg közel 2500 sportolót szolgál ki 20 sportágban, beleértve a fogyatékosági sportokat is. Úgy tervezték, hogy erősítse a sportolók képességeit megtervezni, alkalmazni, és értékelni a fejlődésüket a sportáguknak megfelelő technikai, taktikai, fizikai és pszichológiai szempontból, és foglalkozni tudjanak olyan tágabb kérdésekkel, mint az életmód, a szakmai előmenetel, a kommunikáció, az egészség és a biztonság.

A valóságban a tagállamokban nem sok szakképző intézmény kínál olyan szakmai programokat, hogy valakiből elit sportoló legyen, mint szakma, mivel az élsport viszonylag rövid távú karrier, viszont más intézmények, mint például a szakmai klubok ifjúsági akadémiái, kínálnak ilyen lehetőséget. Növekszik a formális együttműködés a szakmai klubok/csapatok és a szakképző intézmények között, és ezt támogatni kell.¹⁷ Egy elit profi sportoló számára az ilyen együttműködés kiindulási pontja a szükséges kompetenciák leírásának kell lennie (tudás, készségek és felelősség). Az országos sportszervezeteket (például az EU sportolójának tagja, FIFPro és sportolói bizottságok) fel lehetne kérni, hogy járuljanak hozzá az ilyen profilok megszerkesztéséhez (a szociális párbeszéd részeként). A profiloknak tartalmaznia kell a sportoló részéről a döntéshozatal fejlesztését és felelősségét, valamint az átvihető készségeket, melyeket át lehet vinni az életük más részeibe.

2. 3. 3. Felsőoktatás

Az oktatás és a képzés kombinációja gyakran akkor válik bonyolulttá, amikor a sportolók szeretnék a felsőoktatást kombinálni a sportkarrierjükkel. További átmenetek gyakran zajlanak abban az esetben, amikor a diákok átköltöznek egy másik városba, távol kerülnek az otthonától és a családtól, amikor új barátokat szereznek, amikor klubot váltanak, így új képzési és sportintézkedéseket kell megtenni. Minden területen jelentős beruházásokra van szükség. A legtöbb tagállamban nem tervezik a felsőoktatási tanulmányok folytatásának lehetőségét és a sportkarriert.

¹⁶ Pl. Ausztriában, Hollandiában, Franciaországban, az Egyesült Királyságban és Spanyolországban.

¹⁷ Egyes országok kettős szakképzési rendszerrel rendelkeznek, amely a munkában történő irányított tanulási folyamatból és az oktatási intézményben töltött konkrét napokból áll. Ezt az adott ipar és az oktatási szektor működteti és fizeti. A professzionális sportágazat úgy tűnik, hogy hiányzik ezekből a kettős rendszerekből.

A tagállamokban a Sport és Testnevelés Karok edzésre vannak kialakítva, hiszen minden tantárgy a sporttal kapcsolatos. Ezek általában tanári és edzői munkához vezetnek a sportban és a testnevelésben.

Egyes országoknak csak sport egyetemei vannak, mint adaptált eszközök a sportolók számára a felsőoktatás eléréséhez. Bizonyos esetekben a sportszak nem a legjobb választás a kettős karrier szempontjából. Ha több sportot kell kombinálni a tananyagban, a sportoló adott tantárgya sérülést szenvedhet a túlterhelt testedzés és a sérülések miatt, amelyek negatívan befolyásolják a sportoló sportteljesítményét. Meg lehet azonban vizsgálni, hogy egy főiskolai alapoktatás az alkalmazott sport keretein belül, a hivatásos sportolók tudományos felkészítése elismert eleme lehet-e a tananyagban.

Jó gyakorlati példa

A testnevelési mesterfokozati program keretén belül a brüsszeli Vrije Universiteit kifejlesztette az individualizált Elit Sportkarrier nevezetű tanösvényt. Ez a tanösvény lehetővé teszi az élsportolók számára nemcsak azt, hogy elkerüljék a lehetséges fizikai túlterhelést és a nagy fizikai megterhelés okozta sérüléseket, de megtanítja őket arra is, hogy hogyan kell alkalmazni az elméleti ismereteket és a megszerzett alkalmazott készségeket a testnevelési program kurzusaiban (pl. sportpszichológia, biomechanikai, anatómiai, menedzsment); a cél az, hogy elemezni, értékelni és folyamatosan fejleszteni tudják a saját kettős karrierjük különböző aspektusait. Ily módon az élsportolók felkészülnek a sport utáni karrierre (pl. edző, sportmenedzser, testnevelő tanár, vagy fitness menedzser), de ugyanakkor aktívan használják a megszerzett kompetenciákat, hogy optimalizálni tudják kettős karrierjüket, miközben az egyetemen vannak. A brüsszeli Vrije Universiteit egyetemen kimutatták, hogy az elit tanuló-sportoló jobb tanulmányi eredményeket szerez, mint az átlagos hallgatók.

A legtöbb tagállam feljogosítja az élsportolókat arra, hogy bizonyos előnyökben részesüljenek, figyelembe véve sajátos feltételeiket. Az egyetemek viszont autonómok, és ezért ők jogosultak szabályozni a státuszt és az élsportolóknak jutott támogatást, és létrehozzák saját intézkedéseiket az ütemtervek rugalmasságában, távoktatásban, oktatóknál stb. A tagállamokban egyes egyetemeknek konkrét politikájuk vagy programjaik vannak, amelyek megkönnyítik az élsportolók elhelyezkedését. Tagállamtól függően ezeket a politikákat vagy a Sportminisztérium vagy az Oktatási Minisztérium rendezi. A sportolóknak specifikus kritériumoknak kell megfelelniük, hogy jogosultak legyenek az egyszerűsített felvételre, amelyek eltérnek a tagállamok közt, de jellemzően az az általános kritérium, hogy a sportolók az Olimpián, Világbajnokságon vagy Európa-bajnokságon az első három helyezett között kell, hogy legyenek. Számos tagállam rendelkezik egy olyan ösztönző rendszerrel, ahol a sportteljesítmény alapján "bónusz" pontok adódnak hozzá a felvételi követelményekhez.

Jó gyakorlati példa

A francia szabályozás megköveteli az egyetemektől, hogy előnyben részesítsék az élsportolók beiratkozását. Ők részesülhetnek az alkalmazott diákok státuszából, elnyújthatják a tanulmányaik időtartamát, bónuszokat szerezhetnek a vizsgákon, vagy engedélyezett hiányzásaik lehetnek. Ezen túlmenően minden évben 20 élsportoló juthat hozzá olyan iskolákhoz, ahol gyógytornász tanfolyamokat szerveznek felvételi vizsga nélkül, mivel elismerik a sportolók informális tanulási tapasztalatait. Az élsportolók továbbá részesülhetnek különleges rendelkezésekben, miszerint

képesítést szerezhetnek Országos Sport Oktató Bizonyítványra. Erre a bizonyítványra viszont csak akkor jogosultak, ha eleget tesznek a vizsgával kapcsolatos általános követelményeknek.

A gyakorlat sokszor azt mutatja, hogy a meglévő intézkedések nem elegendőek, és hogy sok élsportoló nem tud hatékonyan tanulni, ha a sport oldalán el akarnak érni egy elit szintet, különösen, ha olyan korlátozó intézkedések által vannak „büntetve”, amelyek a tanulmányok kiterjesztett időtartamával kapcsolatosak. Ez érdekes lehet olyan országokban, ahol nincs jogszabály arra vonatkozóan, hogy általános megállapodásnak kell létrejönnie a sportban érdekelt felek és a felsőoktatási (érdekelt) intézmények között, és meg kell határozni a tanuló-sportoló állapotát a felsőoktatásban, mely elfogadott és tiszteletben tartott valamennyi partner által. Ez növelné az átláthatóságot, így a sportolók is tudnák, hogy mikor és hol, milyen konkrét intézkedésekre kell számítani.

Alternatívaként ki lehetne dolgozni egy akkreditációs rendszert, hogy azonosítsák és kiválasszák az intézményeket vagy azoknak a felsőoktatási karokat, melyeknél megfelelő kettős karrier intézkedések vannak érvényben. Az egyetemi szinten az ilyen intézkedéseknek egyik eleme lehet a diákok sportszolgáltatásainak használata.

2. 3. 4. Távvoktatás

Minden típusú oktatásban egy sor rugalmas oktatási forma szállításának a fejlesztése kritikus a hallgató sportolók igényeinek kielégítésére. A távvoktatás (vagy elosztott tanulás) rugalmasságot nyújt diák-sportoló számára, olyan értelemben, hogy be tudja osztani az idejét és helyét a sport- és tudományos tevékenységek között. A tanuló-sportolók egyaránt profitálhatnak számos oktatási intézményben a virtuális tanulási környezetek (VLEs) fejlesztéséből, és ez olcsó és praktikus eszköz arra, hogy az interneten keresztül elősegítsék a tanulást. A távvoktatási programok nagy erőforrási beruházást igényelnek, mivel az anyagokat ki kell fejleszteni, és tesztelni kell a modul megindítása előtt. A költségeket csökkenteni lehet, ha az oktatási hatóságok és intézmények együtt fejlesztik ki a platformokat, tanterveket és programokat.

Iránymutatások

10. Iránymutatás – A közhivatalok és egyéb szereplők ki kell, hogy dolgozzanak egy kettős karrier keretrendszer a sportszektor és az iskolák részére, amely magában kell, hogy foglaljon bizonyos különös rendelkezéseket. (Ilyen például a rugalmasság, a módosított tanterv, az online oktatás, a kiegészítő konzultáció, valamint a létesítmények, a sportszolgáltatások és a támogató szolgáltatások igénybe vétele).

11. Iránymutatás – Az oktatási és sporthivataloknak meg kell fontolniuk speciális lehetőségek rendelkezésre bocsátását a korai specializációjú sportok számára az iskolai oktatási rendszeren belül az utánpótláskorú sportolók számára. Mindezt szigorú körülmények között, amelyek védik és oltalmazzák a fiatal sportolók fizikai és mentális fejlődését, lehetőség szerint szoros együttműködésben a helyi klubokkal, illetve transzparens monitoring rendszerrel.

12. Iránymutatás – A közhivataloknak és egyéb szereplőknek ki kell dolgozniuk egy, a sportbeli, illetve a szakoktatás- és képzésbeli intézményeknek szóló, kettős karrierre vonatkozó keretrendszer, amely különös rendelkezéseket (pl. rugalmasság, a módosított tanterv, online oktatás, kiegészítő konzultáció, valamint a létesítmények, a sportszolgáltatások és a támogató

szolgáltatások igénybe vétele) is magába foglal.

13. Iránymutatás – Az oktatási és sporthivataloknak népszerűsíteniük kell az együttműködést a professzionális sportakadémiák és a szakoktató és –képző intézmények között, hogy a kettős karriert hatékony és előnyös módon tudják szervezni. Ennek azoknak a diákoknak is szólnia kell, akik már teljesítették a kötelező tanulmányokat.

14. Iránymutatás – Az oktatási és sporthivataloknak ösztönözniük kell a sportszektor szereplőit, valamint a felsőoktatási intézményeket, hogy fejlesszenek ki és implementáljanak kettős karrier életútvonalakokat. Ezeknek magukban kell foglalniuk a tantervek tartalmát és a létesítmények, illetve a támogató szolgáltatások igénybevételét.

15. Iránymutatás – A közhivataloknak támogatniuk kell egy akkreditációs rendszer kifejlesztését olyan sport profilú oktatási intézmények számára, amelyek részt vesznek a diák-sportolók kettős karrierjének építésében, figyelembe véve a különböző oktatástípusok sajátosságos jellemvonásait.

16. Iránymutatás – Az oktatási hivataloknak népszerűsíteniük és támogatniuk kell az oktatási intézmények együttműködését tanulási curriculum, programok és tananyagok fejlesztése céljából, használva akár a Virtuális Tanulási Környezetet (Virtual Learning Platform – VLE), akár egy osztott protokollt, amely a helyi a helyi VLE - platformokhoz hozzárendelhető.

2. 4. Foglalkoztatás

2. 4. 1. A munka és a sport kombinációja

A tagállamoknak struktúráik vannak, melyek a foglalkoztatási és sportpolitikák részeként, tanácsot és támogatást nyújtanak a sportolók számára a saját karriertervezésükben, beleértve az olyan programokat, ahol elfogadott rendelkezések vannak a vállalatok és a sportoló személyzet között azért, hogy egyensúlyba hozzák a sport ütemterv igényeit az üzleti igényekkel.

Egyes tagállamok az állami szektoron belül adott számú álláshelyet jelölnek ki kifejezetten a sportolók számára. Egyes országokban az élsportolók dolgozhatnak a kormánynak és az állami intézményeknek, illetve beosztások állnak rendelkezésre a katonai, a határrendészeti, az erdészeti ágazat és / vagy a vámhatósági szolgáltatásoknál. Különböző modellek léteznek, kezdve attól, hogy a sportolók képzésben vesznek részt ezeknek a beosztásoknak a betöltésére, amelyek részmunkaidős munkát jelentenek, vagy a marketing és reklám területén kerülnek elhelyezésre. A sportolók általában nagyon pozitívan veszik ezeket a lehetőségeket. A sporttól való visszavonulás (nyugdíjazás) azonban gyakran a közszolgálati beosztás felhagyásához vezet a hosszabb távú karrierkilátás hiánya miatt.

A tagállamokban a sportolók számára történt pénzügyi támogatási rendszerek bevezetése azt tette lehetővé, hogy egyre több sportoló váljon főállású sportolóvá. Ugyanakkor még mindig jelentős számú élsportoló részmunkaidőben vagy teljes munkaidőben vállal munkát azért, hogy kiegészítse a sporttal kapcsolatos finanszírozást. Ezeknek a sportolóknak a foglalkoztatásbeli rugalmasság elengedhetetlen azért, hogy ötvözzék a sportot és a foglalkoztatást a helyes egyensúly elérése érdekében. Ám a gyakorlatban az élsport és a nem-sport szektorban történő foglalkoztatottság kombinálása is kihívást jelenthet. A munkaadók nem értik meg az élsportolókra nehezedő nyomást és fizikai megterhelést, és félnek a sportsérülések kockázatától,

amelyek befolyásolhatják a teljesítményt illetve a sportolók munkahelyi részvételét. A sport mellett szólva az önként vállalt teljesítés nyomása és az edzők által gyakorolt nyomás is korlátozhatja a munka iránti rugalmasságot és a megértést. Annak érdekében, hogy ez sikeres legyen, rugalmasságra van szükség úgy a munkáltatók, mint az edzők részéről.

Jó gyakorlati példák

Németországban országos vállalatok kínálnak olyan gyakornoki beosztásokat és foglalkoztatást, amelyek kompatibilisek a teljes munkaidős versenysporttal. A Sport Aid Foundation anyagi kártérítést biztosít azoknak a vállalatoknak, amelyek sportolókat alkalmazván jövedelem-kiesést szenvednek el.

A Kelta Atlétikai Szövetség és a Kelta Játékos Egyesület együttműködik egy játékos jóléti programban, amely lehetővé teszi a kelta labdarúgók számára Írország szerte a karrier-fejlesztési programhoz való hozzáférést, amely magában foglalja a „karrier kezdőcsomagot”, a „karrierfejlesztő csomagot”, az „üzleti oktatást”, az „üzlet indítást és fejlesztést” és a „továbbképzést”.

Ösztönözni kell a vállalkozásokat, hogy sportolókat alkalmazzanak, különös hangsúlyt fektetve a női élsportolókra és a fogyatékos sportolókra. A sportolókat képezni kell, hogy megértsék a munkaerőpiacot, és azt hogy hogyan tudnak pozitívan hozzájárulni a munkáltatóik céljaihoz a kompetenciáik és a sportban szerzett tanulási tapasztalataik révén. A vállalkozásokat közös értékek és a sporttámogatás iránti elkötelezettségek vonzzák. A nem sportos szponzorok és a gazdasági társaságok felkereséséhez a sportszervezetek segítséget kérhetnek a kereskedelmi kamaráktól, a szakmai szövetségektől és társaságoktól, amelyek már sportolókkal működnek együtt. A szponzori szerződések - ideális esetben - kettős karrierről szóló záradékot is tartalmaznak, hasonlókat olyan vállalkozásokkal is kötettek, melyek karrier lehetőségeket kínálnak a sportolók számára, akik teljesítik a profil követelményeket. A sportszervezeteknek előre ki kell dolgozniuk egy juttatási csomagot (ösztönzés, fokozott nyilvánosság, stb.), hogy fel tudják azt használni olyan vállalkozásokkal folytatott együttműködések során, ahol támogatásra kerül az élsportolók hozzáadott értéke (a nem sportos munkáltatók számára), a kereskedelmi előnyök felfedése a sportolóbarát foglalkoztató cégeknek, valamint a sportolók „puha” készségeinek átalakítása üzleti készségekre.

Jó gyakorlati példák

Team Denmark együttműködést hozott létre széles körű vállalatok "arany hálózataival", mely világklasszis sportolók számára rugalmas munkahelyeket biztosít.

Szoros együttműködésben az olimpiai bizottságokkal az Adecco több tagállamban részmunkaidős pozíciókat kínál beépített rugalmassággal, így figyelembe veszik a sportolók ütemterveit.

2. 4. 2. A sportkarrierre történő átmenet

A sportolóknak a sportkarrier utáni helyzetre való átmenet vagy a sportolói nyugdíjazás (visszavonulás) az egyik elkerülhetetlen átmenete, amely ötvözi a sportos kontextust (pl. a sport abbahagyásának okait, sportkarrier elégedettség) a nem sportos kontextussal annak érdekében, hogy a sportolás után új életet lehessen kezdeni. A sportolóknak el kell fogadniuk a visszavonulást, és hozzá kell szokniuk az egykori sportoló státuszhoz, elkezdik / folytatják tanulmányaikat vagy a munkát, újragondolják a személyes identitásukat, és felújítják az életmódjukat és a szociális hálózatokat. A kutatás megerősítette, hogy számos tényező "sokat

nyom" a döntési folyamatban, és felelőssé válnak a sportoló azon döntésében, hogy megszünteti a sportolói pályafutását. Néhány ilyen tényező a sporttal kapcsolatos (pl. nem-válogatottság, stagnálás, sérülések), mások viszont a jövőbeni élettel kapcsolatosak (pl. állásajánlat, családalapítás vágya). A sportoló minél jobban visszavonul a jövőbeni tervek érdekében, valószínűleg annál könnyebb a nyugdíjazási (visszavonulási) folyamata.

Azoknak a forrásoknak, melyek segítik a sportolókat a sportkarrier utáni átmenetbe, a következőkből kell állniuk:

(A) Előre megtervezett nyugdíj-takarékosság (pl. amikor a sportoló még mindig aktív a sportban);

(B) az önkéntesség megszüntetése;

(C) több személyes identitás és a sportolói szerepen kívül pozitív tapasztalatok (pl. mint diák, vagy mint alkalmazott);

(D) Hatékony szociális támogatás a családtól, edzőtől, társaitól, játékos egyesületektől és sportszervezetektől.

Mindezek megkönnyíthetik a sportolók szubjektív irányítását a nyugdíjazási folyamat felé, és az aktív megbirkózási stratégiájukat a nagy átmeneti kérdésekkel kapcsolatosan. Vagylagosan egy exkluzív sportidentitás válságot okozhat (pl. önálló félreértelmezés), míg a támogatás hiánya az edző, sporttársaik, játékos-szervezetek és sportszervezetek részéről további nehézségekhez vezethet, a nyugdíjtervezést és további alkalmazkodást illetően. Minél jobban koncentrálnak a sportoló kizárólag a sportra (pl. egy profi szerződésen dolgozik), annál inkább sebezhető a sport utáni karrierbe való átmenetben. Ezek az eredmények megerősítik a kettős karrier programok szükségességét, hiszen képessé kell tenniük a sportolókat a sportkarrierjük során arra, hogy felkészüljenek a sportkarrier utáni körülményekre, és megkönnyítsék a sport utáni élethez való alkalmazkodásukat, valamint segítse őket abban, hogy elkerüljék a válság-átmenet helyzeteket.

A legtöbb tagállamban egyre inkább tudatában vannak, hogy bár a legtöbb sportolónak sikerül az átmenet egy új életbe, vagy karrierbe, intézkedéseket kell tenni annak érdekében, hogy elkerüljék a személyes válságot illetve a társadalmi és munkaerőpiaci értékvesztést. A sportolók gyakran pénzügyi kihívásokkal szembesülnek. A munkaerőpiaci sportolók integrációját pszichológiai küzdelmek is kísérhetik a változó életmód és a jelentős mértékben csökkent nyilvánosság miatt. A társadalmi tudatosság gyakran azokra a sportolókra korlátozott, akik az országot a válogatott országos csapatban képviselik, és figyelmen kívül hagyják a professzionális csapatok azon sportjátékosait, akik a ligákban játszanak, akiknek gyakran mérsékelt a fizetésük, és nincsenek rendszeres kapcsolatban az országos sportszervezetekkel. Ezen dolgozó sportolók számára a játékos egyesületek fontos szerepet játszhatnak.

Egyes tagállamok garanciákat adnak a foglalkoztatásra vagy a sportteljesítmény alapján kedvezményes felvételt biztosítanak. Egyik EU-s országnak sincs politikája a nyugdíjas élsportolók toborzására a közsférában, mivel ezek a pozíciók inkább a jelenlegi sportolóknak vannak fenntartva, és nem a visszavonult sportolóknak. Nagyon kevés európai uniós tagállam ajánl közvetlen ösztönzést (pl. adókedvezményeket) olyan magánvállalatok számára, melyek volt sportolókat alkalmaznak.

A tagállamok többsége támogatja a sportszervezetek, akadémiai hálózatok és olimpiai bizottságok által támogató szolgáltatások terén indított kezdeményezéseket, különösen azokat,

ahol a vállalkozások és főszponzorok munkahelyeket ajánlanak. Az ilyen szolgáltatásokat a következő módon lehet folytatni és erősíteni:

- Az (visszavonult) élsportolók számára lehetőséget biztosítanak arra, hogy munkaadókkal találkozzanak és, hogy információt szerezzenek a munkahelyekről, elvárásokról és követelményekről;
- Figyelemmel kísérik a létező munkahelyeket és az (visszavonult) élsportolókat tájékoztatják ezekről a munkahelyekről;
- Kapcsolattartó személy alkalmazása, aki a személyzeti osztályok kapcsolataért felelős az érdekelt munkaadókkal szemben;
- Létrehoznak rugalmas gyakornoksági lehetőségeket, (részmunkaidős) foglalkoztatást, rövid idejű foglalkoztatást, diplomás gyakornoki programokat és vezető üzleti menedzserek által tartott oktatásokat;
- Létrehoznak egy helyi és regionális partnerségi hálózatot az érdekelt vállalkozásokkal, kiegészítve az alkalmazó partnerek hálózatával;
- Azonosítják az élsportolók lehetőségeit, hogy fejlesszék a szakmai kompetenciájukat míg egy másik régióban/országban tartózkodnak (pl. edzőtáborok, klub transzfer után, hosszan tartó verseny időtartama alatt);
- Különleges eseményeket szerveznek (pl. szemináriumok, konferenciák, workshopok, hálózati események, munkahely piac), hogy abban segítsék a sportolókat, hogy betekintést nyerjenek egy szakmai karrierbe, kombinálva a sportkarrierjükkel vagy azt követően.

Jó gyakorlati példa

A finn Sports Academy Network (Sportakadémiai Hálózat) tájékoztatja a sportolókat a rendelkezésükre álló szolgáltatásokról, beleértve a munkaközvetítő szolgáltatásokra vonatkozó tanácsokat (www.huippu-urheilija.fi).

2. 4. 3. Szociális párbeszéd

A szociális partnerek fontos szerepet játszhatnak a napirenden lévő kettős karrier politikák meghatározásában és végrehajtásában. A játékos szervezetek által képviselt, sportban dolgozókat és a munkáltatókat kollektív szerződés útján lehet bevonni a közös bizottságokba vagy testületi intézményekbe úgy, hogy folytatják a szakmai továbbképzést. A közös cél, hogy szabályozzák a kettős karriert.

Az élsportban a szociális párbeszéd nem olyan fejlett, mint más szektorokban, mivel sok sportágban az üzletiség és a szakmaiság viszonylag új keletű jelenség. Európai szinten a labdarúgás szektorában létezik az Európai Ágazati Párbeszéd Bizottság, az Európai Bizottság pedig javaslatot tett arra, hogy a tágabb európai szektorban legyen egy teszt periódus az ágazati szociális párbeszéd bizottság részvételével.¹⁸ A 2011 júniusában tartott informális európai szociális párbeszéd találkozó alkalmával az európai szociális partnerek, az EASE (European Association of Sport Employers) és az UNI Europa Sport megegyeztek abban, hogy a kettős karrier témáját belefoglalják a jövőbeli munkaprogramjukba. Országos szinten számos példa van kettős karrier intézkedésre a szociális párbeszédben.

¹⁸ Közlemény az európai sport dimenziójának fejlesztésére, Európai Bizottság 2011.

A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) ¹⁹ rámutat arra, hogy a képzési piacon olyan hiányosságok merülnek fel, amelyek megakadályozzák a költségek és előnyök hatékony megosztását a munkáltatók és munkavállalók között. Az alacsonyan képzett és idősebb munkavállalók mellett helyénvaló lenne magas szintű sportolókat hozzáadni az érintett dolgozók listájához. Ez a sportolói pályafutás rövidtávú jellegének köszönhető. Sport munkaadói szervezeteknek ideális körülmények között időt kellene biztosítaniuk a sportolók számára, hogy a sportkarrierjük után tanuljanak és képezzék magukat egy karrierre, de ezt a célt nehéz elérni a gyakorlatban, mivel az nem biztosít hasznot a jelenlegi munkaadónak.

A sportmunkaadói és irányítói szerveknél, ahogy a kereskedelmi érdekek növekednek, úgy növekszik a rövidtávú teljesítmény elvárása (úgy a sportoló, mint a sportszervezet számára). Ez a nyomás csökkenti annak a valószínűségét, hogy időt és energiát fognak elkülöníteni az olyan hosszú távú prioritásokra, mint a kettős karrier. Ezt a dinamikát ugyancsak a növekedett teljesítmény elvárás miatt súlyosbíthatják az edzők is, akik minden olyan tevékenységről, amely nem kifejezetten a siker felé orientálódik, úgy vélekedhetnek, hogy az figyelemelterelés. Az egyéni sportolókat nem lenne szabad megbélyegezni, ha a sportmunkahelyeken kívül az energiájukat vagy az idejüket más érdeklődésre vagy oktatásra fordítják.

A klubokat, élsportolókat képviselő európai sportszervezetekkel meg lehetne vitatni a hivatásos sportolók számára egy kollektív szerződés létrehozását, amely minden sportra vonatkozna. Ennek eredményeképpen csökkennének az olyan szerződések közötti különbségek, amelyeket olyan fiatal sportolók írnak alá, akik számára hatékonyabb védelmet lehet biztosítani szociális téren.

Iránymutatások

17. Iránymutatás – A sportban és a foglalkoztatásban tevékenykedő közhivataloknak fel kell állítaniuk egy hálózatot, amely magába foglal kiegészítő közszférabeli és magánszférabeli partnereket, amelyek segítségével a sportolók – ideértve a fogyatékkal élőket is – optimálisan kombinálhatják sportkarrierjüket és szakmai karrierjüket a közszolgáltatásokban (pl. a hadsereg, rendőrség, vám) és a magánvállalkozásokban.

18. Iránymutatás – A közhivataloknak fel kell hívniuk a kereskedelmi kamarákat és a vállalkozásokat a sportszervezetekkel való aktív együttműködésre, hogy felhívják a figyelmet a kettős karrierre a munkaerő-piacon, és hogy ösztönözzék a partnerséget az üzleti világgal.

19. Iránymutatás – A közhivataloknak és a sport-, valamint az oktatási szektor szereplőinek népszerűsíteniük kell a kiegyensúlyozott életutat a visszavonuló sportolók számára, így teremtve meg nekik a lehetőséget a szakmai karrierre való felkészülésre, annak megkezdésére és fejlesztésére sportolói karrierjük után.

20. Iránymutatás – A társadalmi partnereknek bele kell foglalniuk a kettős karriert is a társadalmi párbeszéd tématerületei közé nemzeti és európai szinten egyaránt (kompetenciaprofil, oktatás, szolgáltatások).

¹⁹ OECD, Employment Outlook 2003 – Több és jobb munkahely felé.

2. 5. Egészség

A sportolók mentális és fizikai egészségét, biztonságát és jólétét a kettős karrier támasztja alá. Megbetegedések és sérülések korlátozhatják, hogy a sportolók képesek legyenek megbirkózni a sportedzéssel és az oktatással. Ez komoly érzelmi hatást (depresszió, szorongás, unalom, kizárás a csapatból), valamint pénzügyi következményeket okozhat, mint a versenypénz, a játék-bónuszok, a megjelenési díjak elvesztése. Intézkedéseket kell tenni annak biztosítására, hogy a sportolók ne legyenek kitéve indokolatlan kockázatoknak. Míg a sporthatóságok kötelesek ellátni a sportolókat, a sportolók döntéseit is tiszteletben kell tartani.

2. 5. 1. Pszichológiai támogatás

A kiszámíthatóbb átmenetek mellett a sportolók nem normatív átmenetekkel is szembesülnek, mint a komoly, hosszú távú sérülések, a személyi edző változása, megszakítás megváltozott prioritások miatt, mint például a terhesség, illetve a pozitív dopping teszt következményei miatt, valamint olyan átmenetekkel néznek szembe, amelyeket reméltek, de nem valósultak meg, mint például, hogy kijussanak az olimpiai játékokra. Néha a sportolóknak abba kell hagyniuk a karrierjüket, vagy szexuális zaklatás áldozatául esnek. Ilyen átmenetek óriási hatással vannak a sportoló életének minőségére és a versenysportokban történő részvételére. A sportolóknak tehát meg kell tanulniuk, hogy megbirkózzanak karrierátmenetekkel. Az oktatás és a megelőző beavatkozások segítségével a sportolók jobban tudatában lehetnek a közelgő átmeneteknek, és időben ki tudják fejleszteni a készségeket, hogy megbirkózzanak velük. Válság-kezelési beavatkozások segíthetik a sportolókat abban, hogy elemezzék a válsághelyzetet, és megtalálják a legjobb módját annak, hogy egy hatékony stratégiát kövessenek.

A pszichológiai segítség, mely elengedhetetlen része a támogató szolgáltatásoknak, egy gyorsan fejlődő diskurzus az alkalmazott sportpszichológiában, ezek specifikus beavatkozásokon keresztül segítik a sportolókat legyőzni az átmeneteket a karrierjükben, a sporton belül és kívül. A sport és más tevékenységek kombinálása, a kiegyensúlyozott életmód csökkenti a stresszt és fokozza a jó közérzet, ennek következtében a sportolók úgy tekintenek a sportkarrierre, mint csupán az életpálya egy részére. Ennek a támogatásnak arra kell összpontosítania, hogy a sportolókat olyan életkészségekre tanítsa, melyeket a sportban és azon kívül egyaránt alkalmazhatnak, valamint megerősítse, támogassa és tanácsokkal lássa el őket.

2. 5. 2. Egészségügyi támogatás

Az egészségügyi támogatás döntő fontosságú, és tartalmaznia kell rendszeres nyomon követést és teljes orvosi ellenőrzéseket az egészségügyi problémák jeleinek azonosítása érdekében, amelyek lehet, hogy nem egyértelműek "a pályán". Egyes tagállamok részletes jogi szabályozással rendelkeznek az orvosi vizsgálatokról, míg másoknak nincsenek kötelező szabályaik, az orvosi felméréseket pedig a sportszervezetekre bízják. Ami a táplálkozást illeti, kevés tagállamnak vannak szabályai; ezeket általában a sportszervezetek adják ki. Figyelmet kell fordítani a táplálkozási rendellenességekre a fiatal (női) sportolóknál, olyan sportoknál, ahol a könnyű testsúly előnyt jelent, mint például a torna, műkorcsolya, az állóképességet igénylő és a súlycsopontos sportoknál.

A fiatal sportolók, különösen az általános iskoláskorúak, és a fogyatékkal élő sportolók fejlődésének védelme prioritást kell, hogy élvezzen. Ezért intézkedéseket kell tenni számukra a megfelelő rendszeres orvosi ellátás és táplálkozási felügyelet érdekében, és meg kell akadályozni a doppingot. Tekintettel a sportoló karrierje során várható környezeti változásokra, az állami hatóságok olyan egészségügyi nyilvántartások kiadását kezdeményezhetnék, melyeket kézbesítenének minden sportolónak az élvonalbeli sport megkezdésekor, és amely továbbra is a sportoló tulajdonában maradna.

Azon sportolók számára, akik a sportot a munkával kombinálják, plusz intézkedésekre van szükség a közegészségügyért felelős állami hatóságok részéről úgy, hogy felismerik a sportsérüléseket vagy a rossz egészségi állapotot a sportban való részvétel kapcsán (izületi gyulladások, hátproblémák) a sporton kívüli munka érdekében. „Munkabaleset” esetén a kártérítést nem lehet megtagadni azon korábbi feltételek megléte miatt, amelyek az intenzív sportban való részvétel eredményei.

2. 5. 3. Megelőzési programok

Az élsportolói szinten történő versenyzés és edzés elkerülhetetlen aspektusa a túledzettség, kiegészítés és a sérülések veszélye, melyek között lehetnek kisebb, rövid távú kimenetelűek, vagy olyanok is, ahol hosszú távú rehabilitációra van szükség vagy későbbi elerőtlenedéssel járnak.

Bármely sérült vagy túledzett sportolónál létfontosságú, hogy valaki képes legyen gyorsan, megfelelő, magas szintű ellátást adni, hogy minimalizálják a hosszú távú hatásokat. Az ellátás költségei és a földrajzi távolság nem lehet olyan tényező, amely nem teszi lehetővé az élsportolók számára az ellátáshoz való hozzáférést. A kezelés azonban nem lehet az egyedüli probléma. A sérülések vagy krízisek kockázatainak megelőzése ugyanolyan fontos. A vizsgálatok ki tudják mutatni a gyenge pontokat, amelyek fokozhatják a sérülés kockázatát. Ezután javító munkákat lehet kezdeményezni az ilyen gyengeségek kiküszöbölése érdekében, és így pozitív hatással lehetnek a teljesítményre. Ezen túlmenően az oktatás területén a technika, részvétel / utazás után felépülés, a berendezéseknek és felületeknek biztonságos használata és minősége, és a táplálkozási útmutatók abban segíthetik a sportolókat, hogy megbirkózzanak a sportáguk fizikai hatásaival, beleértve a sportkarrierjük utáni állapotot, és ezért a kettős karrierjük oktatási részébe ezeket bele kell foglalni.

Iránymutatások

21. Iránymutatás – A sport-, az egészségügyi és az oktatási hivataloknak együttesen kell támogatniuk az egészségügyi és pszichológiai támogatás fejlesztését, sportolóknak szóló, a megelőzést célzó és oktatóprogramokkal, a következő területeken: az élethez szükséges készségek, sérülés-megelőzés, egészséges életmód, táplálkozás és felépülési technikák. Ennek a kettős karrier oktatási elemének részét kell képeznie.

22. Iránymutatás – A nemzeti sportszervezeteknek, az egészségbiztosítási programoknak és az egészségügynek javítania kell az egymással való kommunikáción, ami a sportolók egészségügyi adataira vonatkozik, teljes mértékben figyelembe véve az adatvédelmi szabályozásokat. Ettől a sérülésekről való információk jobb áramlása lesz biztosítva, illetve az egészségügyi szakemberek

közi gyors és pontos beszámolást is mind nemzeti, mind nemzetközi szinten.

23. Iránymutatás – A közegészségügyi hivataloknak át kell gondolniuk a biztosítási szolgáltatások felülvizsgálatát, hogy biztosítsák a munkavállalók, a sportoló-dolgozók és a visszavonult sportolók számára a többlet munkavállalói védelmet a sportsérülések tekintetében.

2. 6. Pénzügyi ösztönzések a sportolók számára

Sok jelentés és tanulmány megerősíti, hogy az élsportolók és családjaik gyakran szembesülnek a hosszú távú pénzügyi kihívásokkal, gyakran már korai életkortól kezdve. Az edzés és sporteszközök nagy beruházásokat igényelnek, amelyeket gyakran teljes mértékben vagy részben a szülők támogatnak. A rengeteg idő is, melyet a gyakorlatra és a versenyre szentelnek, gyakran csökkenti a jövedelemszerzési lehetőségeket. Ösztöndíjak, díjak és egyéb kompenzációs intézkedések gyakran elengedhetetlenek az olyan tehetséges fiatal sportolók számára, akiknek családja nem engedheti meg magának, hogy gyermekeik távol éljenek otthonaiktól.

Nagyon sokféle különböző modell létezik arra, hogy a sportolók hogyan kaphatnak pénzügyi támogatást az EU tagállamokban, jogi keretek alapján a költségek kompenzálására, ösztöndíjakra, minimális jövedelemre vagy jövedelemre a sporteredmények és szponzorálás függvényében. A kettős karrier oktatási szakaszában, az ösztöndíjak és a különleges díjak az elismert tehetséges sportolók számára a fő bevételi forrás. Az élsportolók számára egyéb bevételi modellek érhetők el szerződések, pénzdíjak és szponzorálások segítségével. Ezzel szemben a szociális biztonság, a nyugdíjrendszerek és a biztosítás nagy aggodalomra adnak okot, a sportoló karrierjének kiszámíthatatlansága, a potenciálisan fiatal korban történő sportversenyektől való visszavonulás miatt, melyek gyakran nem illeszkednek a szokásos egészségügyi és szociális biztonsági rendszerekkel.

2. 6. 1. Ösztöndíjak

A tagállamok többsége sporthallgatói ösztöndíjakat kínál, hogy anyagilag támogassa a sportolókat az egyetem alatt, és lehetővé tegye számukra, hogy összekapcsolják a felsőoktatást és a sporttal kapcsolatos ambícióikat. Az ösztöndíjak forrása és mérete jelentősen eltérhetnek egymástól. Akár tudományos, akár sporttal kapcsolatos vagy mindkét témában az ösztöndíjak gyakran nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy a kettős karrierű sportolók koncentrálni tudjanak a két fő területre – a sportra és a tanulásra.

Kettős karrier ösztöndíjakat lehet kifejleszteni. Eltekintve néhány alkalmassági feltételtől, az ösztöndíjak odaítélésének feltétele lehet, hogy a sportolók folyamatosan megfeleljenek egyes szabályoknak, amelyek a tudományos és/vagy sportteljesítményre vonatkoznak. Figyelembe kell venni, hogy az ösztöndíjak nem adnak egy sportoló számára különleges státuszt vagy bánásmódot más diáktársakhoz képest, viszont lehetővé teszi számukra, hogy megtalálják az egyensúlyt azokban a kihívásokban, amelyekkel szembenéznek a kettős karrier üzésében. Az alábbi elemeket lehetne bevenni:

- Az egyes sporthoz kapcsolódó költségek pénzügyi támogatása (pl. sportfelszerelés vagy sportversenyekre való utazás);
- Speciális képzési programok tandíjának kifizetése;
- Támogató szolgáltatások.

Az ösztöndíj programok tartalmazhatnak ösztönző kritériumokat, hogy a sportolók kitűnjenek tanulmányaikban vagy a sportban cserébe a jutalmért. Ezek közé tartozhat a költségvetés a tanuló-sportolók számára, hogy külföldi utazást tervezzen a sport és/vagy az oktatás miatt. A magánvállalkozások ösztöndíjakhoz való hozzájárulását adókedvezményekkel lehetne támogatni.

Jó gyakorlati példák

A University of Lisbon (Lisszaboni Egyetem) támogatja azokat a hallgatókat, akik egyszerre tanulmányi és sportsikereket érnek el. Éves ösztöndíjat ajánlanak fel számukra (400 €). Ahhoz, hogy a hallgatók megkapják ezt a pénzügyi támogatást, minden vizsgán meg kell felelniük, és meg kell szerezniük az "országos" vagy "európai" egyetemista bajnok címet a Lisszaboni Egyetem képviseletében. Az évente megrendezésre kerülő "egyetemi sportgálán" a hallgatók az igazgatótól megkapják az ösztöndíjat, mint nyilvános elismerést a sportban és a tanulmányban nyújtott kiválóságért.

TASS (Talented Athlete Scholarship Scheme - Tehetséges sportolói ösztöndíjrendszer) egy brit ösztöndíjrendszer, mely tehetséges sportolókat céloz meg 16 éves kortól felfelé, akik a sportot és a tanulmányokat elit szinten folytatják. Az egyetemi hálózaton keresztül kivitelezve, országszerte az iskolák és kollégiumok összehozzák az országos szövetségeket és oktatási intézményeket, és stratégiát dolgoznak ki az alkalmazottak fejlődésére, valamint finanszírozást biztosítanak annak érdekében, hogy támogassák a kettős karriert folytató sportolókat. Egy tipikus ösztöndíj részben pénzügyi támogatásból (versenyköltségek, utazások, sporteszközök és edzések fedezésére), részben a rendelkezésre álló hálózat támogatási szolgáltatásaiból áll, hogy támogatást nyújtsanak az erő és edzés, fizioterápiás és orvosi támogatás/biztosítás és életmód/oktatás terén.

2. 6. 2. Más pénzügyi támogatás

Számos országban azok a sportolók, akik nem kapnak ösztöndíjat, vagy nem rendelkeznek rendszeres jövedelemmel, támogatást kapnak az élsportolók számára fenntartott országos program keretén belül, mások pedig a lottótársaságtól kapnak támogatást.

Jó gyakorlati példák

A Sport Aid Ausztria 460 olimpiai és nem olimpiai sportolót támogat 5 különböző kategóriában, beleértve a speciális kategóriákat a juniorok és a nők számára.

Németországban mintegy 3800 tehetséges és élsportoló kap támogatást a Sport Segélyből, melynek összköltségvetése évente 10 és 12 millió Euró között van (65% adományokból, rendezvényekből, finanszírozásból, 20% a lottózóktól és a 15% a sportbélyegekből).

Bulgáriában az országos elit sportolói program sportolói az olimpiai játékok felkészülésére havi támogatásban részesülnek (a megnyert érmektől függően). Egy olimpiai érmes sportoló sportnyugdíjban részesül.

A legtöbb tagállamban a sportolók csak akkor jogosultak ösztöndíjra vagy jutalékra, ha az egyéb pénzügyi forrásaik korlátozottak, és ha aláírnak egy szerződést. Néha az országos szövetségek vagy a sportklubok ösztöndíjakat különítenek el fiatal sportolók részére. A professzionális sportban a szerződéseket a szakmai csoporttal kötik meg, a kompenzációt pedig egy klub nyújtja. Néhány sportágban és országban a fiatal sportolók szerződéseket kötnek az országos szövetségekkel, míg más országokban a sportolók a kompenzációt az államtól kaphatják finanszírozási formában a sporteredményektől függetlenül biztosított ösztöndíjak vagy

versenyeken való részvétel alapján. Bevált tapasztalatok és elvek a különböző nemzeti támogatási rendszerek mögött segíthetik a sporthatóságokat és az érintetteket, hogy létrehozzanak, illetve továbbfejlesszenek egy koherensebb rendszert a pénzügyi támogatásra, mellyel elismerik a kettős karrier különböző szakaszait, beleértve a korlátozott ideig tartó támogatási szolgáltatások folytatását azután, hogy egy sportoló leállt a versenyzéssel.

2. 6. 3. Társadalombiztosítási, egészségügyi és nyugdíjalapok

Annak ellenére, hogy a közvélemény úgy gondolja, hogy az élsportolás jól fizetett szakma, a valóság azt mutatja, hogy anyagilag csak minimális számú sportoló független. A legtöbb sportoló állami támogatásra szorul a sportolói pályafutása bizonyos szakaszában, vagy a másik karrierbe való átmenet során. A kockázati források közé tartoznak: bizonytalan munkaszerződések vagy teljesítmény alapú rövid távú finanszírozási források, melyeknek az eredménye az, hogy a sportolók a foglalkoztatottságra támaszkodnak, a munkanélküli segélyekre vagy a családi támogatásra. További kockázati források a sérülések, melyek rövidre zárják vagy megakadályozhatják a sportkarriert, és melyek krónikussá válhatnak, ami befolyásolja a sportkarrier utáni munkakarriert, és ami magasabb egészségügyi ellátási költségekkel jár a sportolók életében; egy aktív sportos karrierről a munkaerőpiacra történő átállás során a pénzügyi források hiánya azt eredményezheti, hogy az újraképzés során a sportolóknak munkanélküli segélyre kell támaszkodniuk.

Az élsportolás intenzív fizikai erőfeszítéseket igényel, a fiatal sportolók sérülései gyakoriak lehetnek, és előfordulhatnak olyan balesetek, melyek egy nyereséges karrier végéhez vezetnek. Egy 2008-as, munkakörülményekről szóló felmérés (profí kosárlabda játékosok körében), melyet az Európai Bizottság támogatott, kimutatta, hogy a 31-35 éves játékosoknak több mint 50%-a el szenvedett már súlyos sérülést, ami miatt 6 vagy több hetet kellett kihagyjon a munkából. Ezért ajánlatos, hogy minden tagállamban intézkedéseket hozzanak a tehetséges élsportolók hatékony szociális védelme érdekében, miközben ők edzenek és versenyeznek.

Egyes tagállamokban nincs külön alap vagy rendszer a fiatal sportolók edzésen történt sérülései esetére. Más országokban lehet, hogy erre vannak források, rendszerek, sportegyesületek, más állami vagy magánforrások, illetve magán biztosítási szerződések. Meg kell vizsgálni, hogy a magánbiztosítás, ami nagyon költséges egy fiatal sportoló számára, elegendő-e.

A tehetséges élsportolók hatékony védelmére egy másik módszer abból állhat, hogy elismerik, hogy azok a sportolók, akik az érintett sportegyesületek által létrehozott listákon szerepelnek, veszélyes tevékenységet gyakorolnak, ez pedig sajátos jogszabály alá vonná őket - hasonló esetben, mint például Franciaországban a tűzoltókat. Ennek eredménye a jobb biztosítás.

Néhány országban léteznek jó gyakorlatok a sérülések terén az állam vagy az olimpiai bizottság kezdeményezésére, ahol az élsportolók - a sportengedély megszerzésével - sérülés-biztosítás kedvezményezettjeivé válnak, akár a sportszövetségen vagy klubon keresztül.

Jó gyakorlati példák

Luxemburgban az állam biztosít minden olyan sportolót, aki az országos sportszövetségek által kiadott engedéllyel rendelkezik. Ez a biztosítás fedezi a sporttal kapcsolatos sérüléseket.

Az Olasz Olimpiai Bizottság (CONI) bevezette a Provident Alapot a Sportoló Biztosítására - SPORTASS, amely sportsérülések esetén biztosítást és jóléti kifizetéseket nyújt. A SPORTASS profi sportolókra vonatkozik, akik tagjai az Olimpiai Klubnak.

Az országos szabályozások ebben a témában változóak egyik országról a másikra, és erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy általánosítsák a fiatal sportolók biztosítását. Például, a tagállamok dönthetnek úgy, hogy a sportegyesületeknek legyen egy minimális biztosítási rendszere, azáltal hogy bármilyen sérült sportoló kaphasson kártalanítást. A tagállamok választhatnak olyan rendszert, amelyben az ösztöndíj egészségügyi biztosítással jár együtt.

A hivatásos sportolóknak és a sportágaknak az ilyen típusú intézkedések a szociális párbeszéd témái lehetnek, és be lehetne vonni ezeket az európai hivatásos sportolók kollektív szerződéseibe.

Jó gyakorlati példa

Olaszországban az olasz kosárlabda játékos szövetség (GIBA), az olasz kosárlabda-bajnokság és a szövetség (www.Giba.It) együttesen kialakították a Fondo-t, mint egy „nyugdíj előtti” alapot.

A szociális biztonságra és a nyugdíjalapokra vonatkozóan, néhány tagállamban a fiatal hivatásos sportolók részesülnek a szociális biztonság általános rendszeréből, néha már a 15. életévüktől kezdődően. Az amatőrök számára a legtöbb országban nincs konkrét terv, tekintettel a szociális biztonsági és a nyugdíjalapokra. A Cseh Köztársaságban a tanulók és hallgatók számára az állam fizeti a társadalombiztosítási és az egészségügyi biztosítási díjakat, még a tanuló-sportolóknak is. Más tagállamokban különös rendelkezéseket indítottak az élsportolóknak. Léteznek speciális társadalombiztosítási rendszerek professzionális sportágaknak, mint a labdarúgás, a kerékpározás, és a kosárlabda.

Dániában a hivatásos sportolók nyugdíjalapokra fizethetnek elő kedvező adózási szabályokkal és elkölthetik a pénzt oktatási programra, illetve arra, hogy létrehozzák saját vállalkozásukat. Egyes országok arra kötelezik a fiatal sportolókat, hogy feliratkozzanak magánbiztosításra vagy nyugdíjalapokra. A francia kormány 2011-ben elindított egy finanszírozási rendszert, hogy támogassa a magas szintű amatőr sportolókat úgy, hogy a sportkarrierjük ideje alatt fizeti a társadalombiztosítási és nyugdíjjárulékot. Ez a rendelkezés 2500-3000 sportolónak javára válik. A rendszer kompenzálja a teljes munkaidős sportkarrier alatt "elveszett" éveket, amikor nem lehet fizetni nyugdíjjárulékot.

Iránymutatások

24. Iránymutatás – A közhivataloknak és a sportszektor szereplőinek egy olyan koherens anyagi támogatási rendszert kell felállítaniuk, majd továbbfejlesztíteniük a diák-sportolók számára, amely figyelembe veszi a kettős karrier különböző állomásait.

25. Iránymutatás – Egy, a sportolóknak szóló koherens anyagi támogatási rendszeren belül a sport- és oktatási hivatalok ki kell, hogy dolgozzanak és támogassanak egy speciális, a kettős karrierre vonatkozó ösztöndíjprogramot az oktatási szakaszra vonatkozóan.

26. Iránymutatás – A közhivatalok egy speciális státuszt kell, hogy alkossanak a nem hivatásos élsportolók számára (multi-sport státusz), biztosítva nekik egy minimális egészségügyi védelmet.

3. A kettős karrierек európai dimenziója a sportban

3. 1. Külföldi képzés és tanulás

A sportolók képviselik az európai népesség nemzetközileg egyik legmobilabb részét. Gyakran utaznak külföldre sportedzések, versenyek (beleértve a hosszú időtartamú versenyeket), és / vagy tanulmányok miatt. Minden sportágban egyre nagyobb a nemzetközi tevékenységek száma és egyre fiatalabb korban kezdik el ezeket a tevékenységeket, ahogy például ezt mutatja az Ifjúsági Olimpiai Játékok (15-18 év) és a nemzetközi ifjúsági bajnokságok több sportága. A sportolók általában ezt a mobilitást ideiglenesnek fogják fel, mivel szándékukban áll, hogy visszatérjenek a származási országukba. Ennek eredményeként sok szempontból a kettős karrier uniós dimenzióval rendelkezik.

Európai szinten a sportszövetségek és az oktatási intézmények közötti együttműködés hiánya gyakran megnehezíti az oktatás vagy szakképzés kombinációját a sportedzésekkel vagy sportversenyeken való részvétellel. Különös nehézségekkel kell szembe nézniük az olyan sportágak sportolóinak és edzőinek, ahol az edzések nagyon gyakoriak, a felkészüléshez különleges berendezéseket kell igénybe venni hosszabb, átmeneti időszakra (pl. téli sportok, egyéni sportok nemzetközi versenye, mint a tenisz). Hasonló helyzetben vannak azok a csapatsportok sportolói, akiknek különböző az oktatási hátterük, és kisebb EU-s országok sportolói, akik hazájukban nem tudják kombinálni a preferált tanulmányaikat és a sportot a magas színvonalú létesítmények hiánya miatt (a sportban és/vagy a felsőoktatásban). Néha a külföldi útlevéllal rendelkező tehetséges sportolók nem férhetnek hozzá a speciális iskolákban történő oktatáshoz és a tagállamokban zajló tehetségkutató programok szolgáltatásaihoz.

A tanuló-sportolók gyakran tapasztalnak szervezeti akadályokat a kettős karrier külföldön történő folytatása esetén. Például, ha sporttal kapcsolatos okok miatt utazik, sok tanuló-sportolónak szünetet kell tartania a tanulmányaiban, vagy egyedül próbálnak tanulni, mert aligha lehetséges számukra, hogy oktatási támogatást találjanak a másik országban. Mikor visszajönnek a saját országuk oktatási környezetébe, ezek a tanuló-sportolók általában lemaradva találják magukat a többi tanulóhoz képest, és gyakran azt tapasztalják, hogy az iskolájuk vagy az egyetemük nem érti meg őket a lemaradásuk miatt. Másrészt, ha a tanuló-sportolók külföldre utaznak oktatási célokból, esetlegesen azt tapasztalhatják, hogy nincs lehetőség arra, hogy az új országban folytassák a sportedzéseket. Amikor visszatérnek hazájukba, a sportban a társaik mögött találják magukat, és az edzőik és a sportszervezetek részéről gyakran a megértés és támogatás hiányát tapasztalják. A következmények közé tartozik a sportból idő előtti lemorzsolódás vagy akár hiányos oktatás, amit majd alacsony foglalkoztathatóság követ.

Az Európai Unió és az európai sportszervezetek szorosabb együttműködést sürgetnek a nagyteljesítményű képzési központok, valamint a központok és a kijelölt vagy akkreditált oktatási intézmények között az EU tagállamokban, ami megerősítené és megkönnyítené a tehetséges és élsportolók mobilitását. Ily módon eleget tudnának tenni a kettős karrierjüknek bizonyos európai kettős karrier helyeken. A sport és oktatási intézmények együttműködését regisztrálni lehetne egy olyan adatbázisban, mely elérhető a sportolók, edzők és sportszervezetek számára.

Jó gyakorlati példa

A portugál Téli Sportszövetség magában foglalja az Országos Intézményt a Sportért, hogy kapcsolatba lépjenek a sportolók iskoláival és olyan oktatókat nevezzenek ki, akik a sportolókkal tartják a kapcsolatot, és oktatási valamint pszichológiai támogatást nyújtanak, miközben a sportolók külföldön edzenek, és akkor is, amikor hazatérnek.

3. 2. Tananyagfejlesztés uniós szinten

A sportolók kettős karrierjének mobilitását javítani lehetne azáltal, hogy uniós alap- és mester fokozati képzést indítanak a sport területén, ahol a különböző tudományos intézetek és a nagy teljesítményű képzési központok hozzájárulnak az egységes tananyaghoz. Az Európai Unió támogatja az együttműködés fejlesztését olyan közös tanterv programokon keresztül, mint az Erasmus, ahol egyesített erőforrások tanterveket generálhatnak a szolgáltatók (fokozott források) és a fogyasztók javára (jobb minőségű programok). A közös tananyag fejlesztése, mely támogatja az élsportot olyan területeken, mint a sporttudomány, menedzsment, politika és edzés, komoly lehetőségeket kínál, hogy együtt megerősítse a különböző országos rendszereket, előmozdítsa a méretgazdaságosságot a tananyagtervezés és tantárgyak azonosításában, létrehozásában és felülvizsgálatában.

Azért kell leküzdeni az országos rendszerek közötti versenyt, hogy olyan oktatási támogatást nyújtsanak, amely versenyelőnyt biztosít egyes sportolók számára, hogy együttműködésre ösztönözzön. Az ilyen együttműködés aránytalanul lehet előnyös kisebb tagállamok számára, amelyek valószínűleg a legnagyobb hasznot húzzák a tapasztalatok egyesítéséből.

Közös távoktatási programok kidolgozása, vagy akár csak a programok közös elemeinek a kidolgozása, (például érettségi és tanulmányi szintek) egyaránt támogatná a közös tantervek továbbfejlesztését és a tanuló-sportoló mobilitását, feltéve, hogy a tananyag bizonyos elemei rendelkezésre állnak az összes együttműködő oktatási intézményekben. A kisebb tagállamokban, ahol az erőforrások nem léteznek az anyagok fejlesztésére, a virtuális tanulási környezetek távoktatási platformjai vagy a más tagállamokkal megosztott egész program lehetővé tenné a tanuló-sportoló számára, hogy európai tantervet válasszon, vagy akár továbbra is részese legyen az országos oktatási rendszernek, miközben nemzetközi szinten edz és versenyez. Ezen túlmenően, ha szezonális változások vannak az edzések és a versenyek terén (például egy szemesztert jórészt "otthon" töltött, a másikat pedig nemzetközi kötelezettségvállalásokban), akkor lehetséges, hogy a távoktatást és az egyéb ellátási formákat integrálja a „kevert tanulás” megközelítésében, amely lehetővé teszi, hogy a tanuló-sportoló részesüljön a szemtől-szembeni és a távoktatási módszerek keverékéből, és kölcsönhatásba lépjenek egymással a tanulási közösség részeként.

Ezen a területen elindult néhány távoktatási projekt, de az eddigi eredmények nem meggyőzőek, ami a minőséget, szintet, elérhetőséget, interaktív jellegét és a nyelveket illeti. Úgy tűnik, hogy a nemzetközi sportszervezeteknek nehéz megtalálni a megfelelő együttműködési mechanizmust az európai távoktatási piacon.

3. 3. Minőségi keretmunka

A kettős karrier programok implementációjának minőség-ellenőrzése azért szükséges, hogy az intézkedések minőségét és a hosszú távú beavatkozásokat biztosítsa. Egyes tagállamokban létezik néhány külső és belső ellenőrzési mechanizmus, de gyakran töredezetten. Egyes tagállamokban a jogi és politikai keretek az országos képzési központok külső ellenőrzésének vannak kitéve, beleértve az értékelést és az ellenőrzést. Gyakrabban a kormányok kihasználják a pénzügyi szabályozás keretét a sport területén, például azáltal, hogy a támogatások feltétele a minőségbiztosítási rendszer létezése.

Bár a minőség-ellenőrzésnek van egy régi hagyománya az oktatási szektorban, a sportban gyakran elhanyagolják ezeket a mechanizmusokat. A minőségi szabványoknak meg kell haladniuk a kötelező oktatás kötelező kritériumait, és magába kell foglalniuk a sportedzéseket, a támogató szolgáltatásokat és a létesítményeket (hozzáférhetőséget).

A rendszeres független értékeléseknek ki kell terjedniük a szolgáltatások és létesítmények minőségére (sport és ellátás). A létesítményeknek biztonságosaknak kell lenniük, elérhetőeknek a fogyatékkal élő élsportolók számára, és lehetővé kell tenniük a fiatal sportolók edzését és tanulási lehetőségét jó körülmények között. Jól pontra tett struktúráknak kell lenniük ahhoz, hogy diszkrét módon megbirkózzanak a konfliktusokkal vagy helytelen magatartással. Az értékeléseknek tartalmazniuk kell konzultációt a sportolókkal, az országos szövetségükkel és a finanszírozó ügynökségekkel annak érdekében, hogy biztosítsák, hogy pl. a támogatási szolgáltatások típusa és kivitelezése megfelelő és megkönnyíti a kettős karriert.

Ezen túlmenően, lehetne javítani a létesítmények és szolgáltatások minőségi átláthatóságán azon érdekelt felek részéről, akik részt vesznek a kettős karrierben. A minőségi címke megfelelő eszköz lehet az iskolákban és képzési központokban történő sport és oktatás közötti egyensúly védelmére. A sportolók és a szüleik, akik más tagállamokból jönnek, gyakran nincsenek tisztában a rendelkezésre álló szolgáltatásokkal és a belső szabályozásokkal. A sportmozgalmak vagy független szervezetek kifejleszthetnék az európai kerettörvényt a minimumkövetelményekre (például a CEN, az Európai Szabványügyi Bizottság), hogy a sportszervezetek utalhassanak azokra a követelményekre, melyeket európai szinten fogalmaztak meg.

Jelentős aggályok merültek fel európai szinten a fiatal, tehetséges sportolók helyzetével kapcsolatban, különösen a harmadik országokban. Fiatal profi sportolók a szakmai klubok képzési központjaiban nem mindig férnek hozzá az oktatási és támogató szolgáltatásokhoz. Néhány fiatal sportoló tehát bizonytalan helyzetekbe kerül, különösen, ha azok nem felelnek meg az elvárásoknak, és kiesnek mindenféle útmutatás nélkül. Ők végül forrás nélkül maradnak, és nem lesz lehetőségük visszatérni a származási országukba.

A kiskorúak védelmére vonatkozó rendeletek jelentősen eltérnek a tagállamok és a sportágak között. A professzionális sportban (mint a labdarúgás, kosárlabda) sok fiatal korút vettek az elmúlt évszázadban olyan külföldi klubok, amelyek nem tették lehetővé számukra, hogy folytassák az iskolai tanulmányaikat és/vagy a szakképzést. A helyzet valamelyest javult, de továbbra is döntő fontosságú, hogy nyomon kövessék ezeket a problémákat az európai szociális párbeszéden

keresztül a különböző szereplők között (nemzeti sportszövetségek, hivatásos ligák, klubok, sportoló szervezetek).

Iránymutatások

27. Iránymutatás – Az Európai Bizottság feladata a különböző tagállamok nemzeti edzőközpontjainak és oktatási intézményeinek együttműködésének ösztönzése, hogy ezzel elősegítse a kettős karrier-gyakorlatok fejlesztését, valamint az elérhetőségüket más tagállamok diák-sportolóinak számára.

28. Iránymutatás – Az Európai Unió feladata, hogy mérlegelje a lehetőségek biztosítását saját oktatási és képzési programjában, amelyek keretében anyagi és szervezési támogatást biztosíthat a kettős karrier mobilitási hálózatainak fejlesztése és működtetése céljára a vele együttműködő sportszervezeteknek és oktatási intézményeknek, amelyek olyan diák-sportolókkal dolgoznak, akik egyik tagállamból egy másikba költöznek.

29. Iránymutatás – Az Európai Bizottság feladata, hogy ösztönözze és támogassa a tagállamok vezető oktatási intézményeit és egyetemeit, együttműködve a sportszektor szereplőivel, hogy vegyenek részt olyan nemzetközi konzorciumokban, amelyeknek célja közös tantervek és oktatási programok kifejlesztése élsportolók számára. Ezek a programok tartalmazhatnak közös diplomát kibocsátó programokat; közös modulokat diplomát kibocsátó programokon belül; vagy közös forrásokat a tantervek számára.

30. Iránymutatás – A sport- és oktatási hivatalok, a sportszervezetek és az oktatási intézmények feladata a kettős karrierlétesítmények és a támogató szolgáltatások rendszeres belső ellenőrzésének és külső monitoringjának támogatása. Ezek közé tartoznak a sportbeli és az oktatásbeli eredmények, a képesítések, a személyzet további oktatása, a létesítmények és a szolgáltatások biztonsága és hozzáférhetősége, valamint a belső magatartáskódex működése.

31. Iránymutatás – A sporthivatalok és a nemzeti sportszervek feladata a kettős karrier szolgáltatásokra és létesítményekre vonatkozó nemzeti minősítési védjegy kifejlesztésének átgondolása az európai keretrendszer figyelembe vételével. Az Európai Bizottság feladata, hogy támogassa a kettős karrier szolgáltatásokra és létesítményekre vonatkozó európai minősítési keretrendszer kifejlesztését a tématerület képviselőivel együttműködve.

4. Terjesztés, nyomon követés és értékelés

4. 1. Köztudat

A kettős karrier koncepciója csak akkor lehet sikeres, ha a sportolók és környezetük (az edzőktől a szülőkhöz) tisztában vannak annak fontosságával. A kérdést különböző szemszögekből megközelítve (EU, kormányok, a sportirányító szervek) az üzenetet gyorsabb és hatékonyabb módon lehet terjeszteni. A különböző partnerek összehangolása egyike lesz a legfontosabb sikertényezőnek. A meglévő hálózatok jelentős mértékben hozzájárulhatnak a kettős karrier fogalmának terjesztéséhez.

Jó gyakorlati példa

A Nemzetközi Olimpiai Bizottság már 2008-tól továbbadta a kettős karrier fontosságáról szóló üzenetet a sportolóknak, edzőknek és a sportolók környezetében lévő embereknek. Ezt a megközelítést már világszerte 69 nemzetközi sportszövetség (BA) és 205 országos olimpiai bizottság felé terjesztik (NOC).

A kormányzati szinten történő hozzászólások, ideértve a nemzeti sportügynökségeket, tanácsokat és oktatási intézményeket, felhívhatják a sportolók, klubok, edzők és oktatási intézmények igazgatóinak figyelmét a kettős karrier fontosságára. Fiatal sportolóknak, köztük a fogyatékkal élő sportolók, meg kell, hogy kapják az üzenetet: össze lehet kapcsolni a sportot és a tanulmányokat, és ebből előnyük származhat. A kommunikáció középpontjában a kettős karriert végző sportolók sikere, az életmódmenedzsment és az életegyensúly előnyei kell, hogy szerepeljenek. A sportolók és hozzátartozóik számára a tájékoztatási forma lehet sajtóközlemény az új fejlesztésekről, reklámok, plakátok, stb.

4. 2. Kettős karrierhálózatok

A sport terén az EU 2009-es Előkészítő Intézkedései keretén belül támogatott négy nemzetközi kettős karrier projekt kis léptékben illusztrálta az ágazatközi együttműködés értékét és az innovatív partnerségek és megközelítések bevált gyakorlatát. Az volt az cél, hogy elősegítsék a tanulást a határokon át, hogy országos és nemzetközi szinten felhívják a figyelmet, és hogy új ötleteket hozzanak létre adott sportágak kihívásaiban, illetve kisebb uniós tagállamokban. A kettős karrier fogalmának implementációja nagymértékben függ a magas szintű szakértelemmel rendelkező hálózatok létezésétől, amelyek összehozzák a sportolói szervezeteket, az oktatási intézményeket, a sportszervezeteket és a magánvállalatokat országos és nemzetközi szinten, és konkrét és gyakorlati útmutatást tudnak adni.

Egy vagy több európai hálózat, mely képviseli az összes kettős karrierben érdekeltet, jó alapja lenne az EU kettős karrier politikájának további fejlesztésének. Tekintettel a hasznos szerepre, amit a már meglévő hálózatok játszanak, a jövőbeli aktív hálózatok nem helyettesítenék a meglévő hálózatokat, hanem rájuk épülnének. Az információcsere és a bevált gyakorlatok az EAS (European Athlete Student - Európai Sportoló Diák) hálózatban hasznos modellt bocsát rendelkezésre, amit felül lehet múlni. Az európai olimpiai bizottságok, a sportolói és edzői szervezetek és pályaválasztási segítséget nyújtó szervezetek továbbra is aktív szerepet játszanak.

Az uniós sportfinanszírozási források keretén belül, az Európai Bizottság támogatást nyújt a kettős karrier hálózatok európai tevékenységének. Projektfinanszírozások odaítélését kérelmek alapján kell elvégezni, melyet konkrét pályázati felhívás előz meg. Szem előtt kell tartani, hogy a kettős karrier témája nem egy elszigetelt téma, amit csak az e célból létrehozott hálózatok meríthetnek ki. Hasznos szerepet játszanak a szervezetek is, mint például a Sport Menedzsmentnek Európai Szövetsége (EASM), a Sportközpontok Egyesülete (Association of Sport Performance Centers - ASPC), a Sport Pszichológia Európai Szövetsége (FEPSAC) és az Akadémiai Sport Szolgáltatásoknak az Európai Hálózata (ENAS).

4. 3. Kutatás, nyomon követés és kiértékelés

A kettős karrier támogatására vonatkozó szakpolitikai intézkedések implementációját ellenőrizni kell országos és potenciálisan EU szinten. Mutatókat kell kidolgozni, melyek fontos információkról adnak útmutatást a politikák végrehajtási folyamatában és az eredmények országos szintjén.

A legtöbb EU-s országban a kettős karrierhez kapcsolódó mutatók még nem szerepelnek a meglévő megfigyelési rendszerekben a sport és/vagy oktatás területén. A legújabb kutatások²⁰ a kettős karrier programok elemeit vizsgálták, pl. a különböző modellek összehasonlítását a középiskolák szintjén vagy korlátozott számú országok között. További kutatásokat kell támogatni, amelyek a leginkább idevágó területeket fedik le, mint például a sportoló kettős karrierprogramok szomszédos szintjei közötti átmenetet, a transznacionális sportolók kettős karrier tapasztalatait, a különböző tagállamokban a fiatal sportolók fejlődésének védelmét, a kettős karrier hosszú távú hatását az országos és nemzetközi sportkörnyezetre, beleértve a sportolói, tanulmányi és szakmai eredményeket, munkaadói kilátást az (egykori) élsportolók foglalkoztathatóságára, a szakemberek kompetenciáit, akik aktívak a karrier tanácsadó programokban, és a kettős karriert támogató szolgáltatások hatékonyságát.

Iránymutatások

32. Iránymutatás – A sporthivatalok feladata a sportszervezetekkel együttműködve olyan tevékenységek koordinálása, amelyek célja az edzők, a sportolók és az ő környezetük figyelmének felhívása a kettős karrier fontosságára, illetve további célja a sportolói bizottságok képviseletének, a nemzeti sportolói szervezetek felállításának támogatása és az ő integrálásuk a sportszervezetek megfelelő bizottságaiba vagy társadalmi párbeszéd struktúrákba. A sporthivatalok feladata a már meglévő sportolói bizottságok és szervezetek népszerűsítése, hogy a kettős karrier szolgáltatásokról szóló információk eljussanak a sportolókhöz edzések és versenyek alkalmával.

33. Iránymutatás – Az Európai Bizottság feladata, hogy egy vagy több olyan európai kettős karrier hálózatot támogasson, amely összehozza a sportolókat, a sportszervezeteket, az oktatási intézményeket, a támogató szolgáltatásokat, a nemzeti hivatalokat, az edzőket és a vállalkozásokat képviselő szereplőket abból a célból, hogy tovább terjesszék és implementálják ezeket az Iránymutatásokat.

34. Iránymutatás – A sport- és oktatási hivatalokban működnie kell egy monitoring és értékelési rendszernek, együttműködve sport-, oktatási és sportolói szervezetekkel, hogy követni tudják a kettős karrier gyakorlatok implementációjának haladását. Elsősorban a sport profilú oktatási intézmények, a sportakadémiák és szövetségek, az olimpiai bizottságok vagy magáncégek által működtetett sportközpontok rendszerének hatékonyságát és minőségét kell, hogy monitorozzák. Szintén támogatniuk kell az egyező kutatásokat.

35. Iránymutatás – Az Európai Bizottság feladata, hogy támogassa a kutatást a kettős karrier programok nemzetközi dimenziójáról, különös tekintettel a sportolók életében bekövetkező átmenet hatásaira, a korai specializációs sportok utánpótláskorú sportolói fejlődésének

²⁰ Bosscher & Bottenburg, SPLISS (2011), Radtke & Coalter (2006), Aquilina & Henry (2007).

védelmesítésére, a tagállamok szabályozásának és a támogató szolgáltatásainak hatékonyságára, illetőleg az európai sportolóknak a munkaerő-piacra történő újra belépésére.

36. Iránymutatás – Az Európai Bizottság feladata, hogy tekintse át a sportolói kettős karrier rendszerében végbement leglényegesebb fejlődéseket mind nemzeti, mind európai szinten. Szintén feladata, hogy értékelje ezeknek az Iránymutatásoknak a gyakorlatba való átültetését négy év múlva egy előre kidolgozott indikátorlista alapján.

MELLÉKLET: Szakértők jegyzéke

A kettős karrierről szóló iránymutatásokat egy erre a célra összehívott Szakértői Csoport állította össze, mely a következő szakemberekből állt:

- (1) Kilian Albrecht, International Ski Federation Athletes' Commission, Ausztria
- (2) Maarten van Bottenburg, University of Utrecht, Hollandia
- (3) Franck Bouchetal Pellegrini, French National Athletics Federation, Franciaország
- (4) Jean Laurent Bourquin, Consultancy Olympic Movement, Svájc
- (5) Alison Brown, TASS – Talented Athlete Scholarship Scheme, Egyesült Királyság
- (6) Raymond Konzemius, Ecole Nationale de l'Education Physique et des Sports, Luxemburg
- (7) Patrick Duffy, European Coaching Council, Egyesült Királyság
- (8) Ákos Füzi, Ministry for National Resources, Magyarország
- (9) Michel Godard, INSEP – Institut National Sport de l'Expertise et de la Performance, Franciaország
- (10) Juris Grants, Latvian Academy for Sport Education, Lettország
- (11) Michael Hadschieff, KADA -Verein Karriere Danach, Ausztria
- (12) Ian Henry, Centre for Olympic Studies and Research, Loughborough University, Egyesült Királyság
- (13) Nicolaj Holmboe, Team Denmark, Dánia
- (14) Andreas Hülsen, Olympiastützpunkt Berlin, Németország
- (15) Nikos Kartakoulis, Cyprus Sport Organisation, Ciprus
- (16) Robert Korzeniowski, Polish Olympic Committee, Lengyelország
- (17) Ladislav Križan, Ministry of Education and Sport, Szlovákia
- (18) Duarte Lopes, University of Lisbon, Portugália
- (19) José Marajo, Ministère des Sports, Franciaország
- (20) Tuuli Merikoski, Finnish Olympic Committee, Finnország
- (21) Walter Palmer, European Elite Athletes Association, Franciaország
- (22) Sabine Radtke, Free University Berlin, Németország
- (23) Susana Reguela, Centre d'Alt Rendiment Barcelona, Spanyolország
- (24) Marion Rodewald, EOC Athlete Committee, Németország
- (25) Natalia Stambulova, University Halmstad, Svédország
- (26) Cees Vervoorn, University of Applied Sciences – Sport Amsterdam, Hollandia
- (27) Paul Wylleman, Dienst Topsport en Studie, Vrije Universiteit Brussel, Belgium

A Szakértői Csoportot az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Igazgatóságának Sport Egysége elnökölte, mely titkári szerepet is betöltött. Az EU Tanulmány és Sportedzések Szakértői Csoportja nevezte ki a szakértői csoport tagjait, felülvizsgálta a megalkotási folyamatot, és hozzájárult a végleges változathoz.

A Szakértői Csoport logisztikai kiadásait az Európai Bizottság fedezte.

